د ستورو ورا

شعرونو ټولګه

خیال محمد کټوازی

۱۳۸۶ لمریز

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګړنې

دکتاب نوم	د ستورو ورا
ویناوال	خیال محمد کټوازی
چاپ شمېر	۱۰۰۰ ټوکه
چاپکال	۱۳۸۶
ډیزاین	حاجي محمد عمر خېل

د انټرنېټ په مخ ترتیب او ډیزاین کوونکې سمسور حبیبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

یادونه

دغه شعري ټولګه مې د۲۰۰۶ع کال په اوږدو کې د هالند د روتردام په ښارکې لیکلې ده چې له یو شمېر شعرونو سره مې پښتو متلونه هم راوړي خو په ځنې شعرونو کې یې د قافیې او وزن په خاطر یو څه بدلون میندلای چې د پاڼې په پای کې مې بېرته په اصلي بڼه لیکلي دي.

ما د خپلې وسې سره سم زیار ایستلی چې په خپله ژبه یانې په پښتو ژبه شعر وو ایم او که په ځینې شعرونو کې د قافیې کمښت نه یم اړ ایستلي نو زیاته هڅه مې کړې ده چې د پردیو کلمو او لغتونو څخه ډډه وکړم.

د دې کتاب شعرونه مې که څه هم د غزل په شکل او بڼه کې راوړې دي خو منځپانګه یې تو پیر لري ،د شعر د نورو څېرو په تېره د نوې اوآزاد شعر په لیکلو مې خپل وس او بخت نه دي ازمویلي.

د کتاب متن مې پخپله ټایپ کړی دی که کومه ټایپي تېروتنه ولري او وزن یا مانا ته یې زیان رسولی وي نو په ما باندې بخښنه ولوروئ

زه په شعر وېیلو کې یواځې د الهام رول ته ډېره عقیده نلرم بلکې د دې په څنګ کې زیات لیکل،لوستل او تمرین کول هم خورا زیات اهمیت او ګټه لري یانې د شعر ناوکې هغه مهال ښه ښکلا میندلای شي چې سینګار ته یې زیات پام وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم زه يو مسلکي شاعر نه يم خو د خپل ګران هيواد او سپېڅليو خلکو مينې او د خپلې مورنۍ خوږې ژبې پور او عشق مې دې ته اړباسي چې که د خپلې سرلوړې ژبې په سمندرکې يو څاڅکی هم ورزيات شي نو حق به يې يو څه اداوبللی شي ځکه چې د يوه توکم هويت ،موجوديت ،برم تاريخ،وياړ او د رنښت تر ډېرې کچې په ژبه پورې اړه لري او که له دوئ څخه ژبه واخستله شي نو هغوی بيا خپل کلتوري هويت،ملي جذبې،د هيواد مينه،لرغونې ارزښتونه،تاريخي کارنامې او توکميزې اړيکې نشي پېژندلای او نه د هغو په اهميت او خوند پوهېدلای شي.

په درناوۍ خيال محمد کټوازی

هالند روتردام

۲۰۰۶ـ ۱۲ـ ۲۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خیال محمد کتهوازي لنډه پېژندنه

خیال محمد دعبدلغفار زوئ په کال ۱۳۲۹ کې د پکتېکا د ولایت د مرکز دښرنې د ملکانو په کلي کې زېږېدلی ، لمړنۍ زده کړې یې دښرنې د علي بابا په لېسه کې نورې زده کړې یې د رحمان بابا په لېسه کې اولوړې زده کړې یې د کابل پوهنتون د ادبیاتو د ژورنالیزم په څانګه کې پای ته رسولې.

له ۱۳۴۹ کال څخه یې د راډیو افغانستان د خپرونو په ډېرو برخو کې کار کړی دی ، په ۱۳۵۵ کې د راډیو د خپرونو دلوی مدیریت مرستیال په ۱۳۵۷ کې د راډیو تلوېزیون د وزارت معین او د سولې او پېوستون ریس وو.

خیال محمد کتهوازی د ۱۳۵۸ کال په پیل کې د اطلاعاتو او کلتور وزیر وټاکل شو خو د همدې کال د جدي په شپږمه نېټه په افغانستان باندې د شوروي اتحاد له خوا یرغل وشو او خیال محمد یې سمدلاسه زندان ته ورټېل واهه چې د شورویانو د استعمار په ټول دوران کې د ببرک کارمل د ځرخي پله په زندان کې څه ناڅه نهه کاله بې ګناکوټه قلف ساتل شوی وو .

په ۱۳۶۷ کال کې ځرنګه چې شورویان له افغانستان څخه په زور شړل شوي وو د ډاکتر نجیب د ملي مصالحې په دوران کې د نهه کاله زندان له تېرولو څخه وروسته د نوروزندانیانو سره یوځای راخلاص شو ، یو کال وزګار ؤ او بیا یې د باندنیو چارو په وزارت کې لمړی د سلاکار او

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته بې دمعين په توګه دنده درلوده، په ۱۳۷۰ کې د سفير په توګه دليبيا هيواد ته ولاړ او يو نيم کال وروسته دجهادي ډلو ټپلو دخپل منځي درنو جګړو په وخت کې د هالند هيواد ته مهاجرشو .

خيال محمد دهمدې کتاب په ګډون درې شعري کتابونه لري او له ۱۳۴۹ څخه تر ۱۳۵۷ کال پورې د هيواد په ځينو خپرونو په تېره بيا په راډيو کې ليکنې او خبرنې لري .

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتو

ځوانه که پښتو وايې نو ښه پښتو به وايې
دغه د جنت له خوا تو ښه پښتو بـــــه وايــې

ته د درنو غرونو په لمنو کې لوی شوی يې
سپکه خو ښکه ده ، درنه پښـــتو بـــه وايې
ښه يې له پرديو زيږو تورو څخه وچڼه
ستا ژبه سپېڅلې ده سوچه پښتو بـه وايې
داد ګلو ونه چې وطن پرې ښکلی شوی دی
څانګې ورنه مه شکوه نګه پښتـو به وايې
اوس يې چې ګرېوان ته تورلاسونه ورلوېدلي دي
ښه په لمن پاکه پښتنه پښـــــــتو به وايې
ژبه خو پسول ده د ولس د ښکلا ناوې ته
ګل غوندې سمباله په ګاڼه پښتو به وايې
ځنې غمازان يې د اوګرې غوندې لړي سره
ستا څخه مې هيله ده خوږه پښتو به وايې

بيا يې د نړۍ له سترو ژبو سره سياله کړه
ځانته که افغان وايې کـــره پښتو به وايې
ښکلې امېلونه د شعرونو ور په غاړه کړه
«خياله» ښه مهينه ښايستــه پښتو به وايې

(c) ketabton.com: The Digital Library

واکې

ګرد چاپېره مې راګـــرزوي ګـــرداب ــــــه
لا تــــــرڅومې څرخوې دغم دریابه

د وطن دمینې اورته چــې کـــړېــــــږې
ته زمــــــادزړګي غوښه یـــې کبابه

هرمطرب مې شرنـــــګوي دزړه تـــــارونه
ستاپه شانې وچ لرګی شومــــه ربابه

اوس غبارد ناپـــوهــــــــي راپسې ګرزي
چې مې غېږې ته پناه دروړه کـــتـابه

دژوندواکې مې دعشق په ولــــــکه ولاړې
له اورمېږسره مې څه غواړې تـــنابه

لکه شپه چې پـــه رڼــاورشــــــــې زړښته
زه دې وایستمه هسې لـــــه شــبابه

مادعشق په نوم خپل سرپه لاس کې دروور
تا په پڅه توره غوڅ کړانقــلابـــــــه

چې د «خیال» په سرکې شوراومستي ګوري
ستادزړه په شان مستي لري سیلابه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځه

دوا ړه سترګې دې لړې توري کړه راځه
امېلونــه دې درپــــــوري کړه راځه

یو وار بیا د ښو برید را باندې وکړه
د زړه ستـــنې مې نسکوري کړه راځه

له تندي دې د لونګو خوشبویي ځي
تورپــېکی دې دوري دوري کړه راځه

که زما د زړه توتي په دام کې ساتې
دا زړې لومې دې نــــوري کړه راځه

چې ځواني دې په نظر نشي له مانه
غوړې څنې دې لړې سـپوري کړه راځه

که د «خیال» د او سېدو خونې ته راشې
دروازې درســره پـــوري کړه راځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اکبر توره

د غم برخې مې لیکې قلمه ولې
پام دې نه را باندې نیسې ګرمه ولې
چې پخپله یې پتنګ په اورستې کړ
ترګهیځه پورې ژاړې شمعه ولې
د اکبر دلاس وسله چې اوس خرڅېږي
ډک بوړی به د مېړانې نږدمه ولې۱
چې په خوله باندې مې نوم دهیوادراشي
تربڼولاندې مې ګرزې نمه ولې
دوطن د ویاړ شمله مې راکوزېږې
لا تر اوسه نه ماتېږې زغمه ولې
ستا په چوف کې خومې تللي وونذرونه
هرسرکوزې ته دې اړکړم دمه ولې
په هیوادکې مې دوینو باران اورې
زه به ناست یمه دبل په تمه ولې
د «خیال» زړه خوڅه کوربه دهرشي نه دی
تل ترتله پکې مېشت یې غمه ولې

۱:بوړی =توپک (دتوپک یوډول دی چې پخوا
یې ډېراستعمال درلوداوترنورو ګرانه هم وو.)
په پښتولنډیو کې ډېر یاد ېږي لکه:
تردا بوړي توپک دې جارشم
تړلی تا دی کړه زه له خیاله ځمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ستورو ورا

ګلشن په ګلو ښکلی دی کېږدی ورځـخه مه وړه
چمن یې رنګین کــړی دی غوټۍ ورځخه مه وړه

په دښته دآسمان کې یې رڼــا لـــــګې تورتمه
د ستورو د وراناوې ده سپوږمۍ ورځخه مه وړه

د سیند په غور ځنګونو کې مستي یې دزړه هیله
کبــان ورځخه مـــه وژنه هیلۍ ورځخه مه وړه

دا غشي دلینــــــد یو ځخه وبــــا سه صیاده
بیدیا ورسره ښه بریـــښي هوسۍ ورځخه مه وړه

نسیم د پسرلي ورسره لــــوبـــــې کوي بازه
دا زرکې دي که زانـــــې توتکۍ ورځخه مه وړه

ادم چې په دې ځمکـــــه خلیفه د الاهـــــي ده
دژوند ښکلې تو ښه یـــــې دا نړۍ ورځخه مه وړه

ترخو به په دې غرونو د تـــا سیوری ګرزې د یـــــبه
د «خیال» دزړه د مینې ښا پـــــېرۍ ورځخه مه وړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاېې مږه بولي

«یو متل دی وایي مکړه هغه منډه ۱
چې لمن دې شې په کلې کې بربنډه»

دمېړانې دې کمی نشته افغانه
خوغمونه دې لیکلې دي په تنډه

«چې په لاس باندې وازیږي څه حاجت دی ۲
چې په خوله یې خلاصوې ترلې ګنډه»

غلیمانوموبیاتي په لاس نیولې
له هرلورې غوڅوي دوطن څنډه

«لاتراوسه پورې مږه ورته وایي ۳
دپټې ریشکه یې وخوړله غونډه»

ستا له هرنګه ښېګڼوڅخه تېریو
خوداغله دې بېرته وباسه ګاونډه

چې په تورودې وهو ویجاړبه نشې
کلک ولاړیې دافغان دلارې خنډه

چې یې برخې له ازله راوېښلې
خدازده څه شوه دپښتون دنصیب ونډه

(c) ketabton.com: The Digital Library

«ستا د پوهې په سمند پورې يې اړه ۴
چې د بخت بګۍ به څوپوري وي رنده »۵

که هر څو دې تشوو نه خالي کېږې
لاتر پيڅوپورې ډک يې د ويږدنه ه

د زړګي د خندا ګل مې نه غوړېږې
په هرمټ باندې مې بارده د غم پنده

ستاله پټ سره به پا يو د «خيال» ژبې
د پښتون د توکم مورې مه شې کونده

....

۱: وايي مکره هغه منده چې سومبۍ دې شي بربنده
۲: غوټه (ګنده) چې په لاس خلاصيږي خولې ته
څه حاجت دی .
۳:د پټې ريشکه يې ټوله وخوړه دوئ يې لا مږه بولي
۴ : سمند = آس = نيلی (د آس يو ډول دی)
۵ : رنده=نه منونکی=ځېل کونکی=رټېنګه کونکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خطر

نصیب وکړې هسې چارې په ماباندې
وبه نــــکوي انکار پـــــه وچې سپاندې[1]

دعزت کالي مـــې کـــاږې لـــه بدنه
په لغتو مـــــې وهــــــي راپورې خاندې

زه له شرمه چاته حال وېـــــیلی نشم
برچه پک دي خدازده څه راباندې کاندې

تش ځګروی کـــولی نشمه سخـــتي ده
چې تېترمې شـــــو د اوښ تـــرسینې لاندې

دواړه لاس مـــــې راتړي په ځنځیرونو
تېـــــــــل وهي مې د اجل په لوروړاندې

د رباب اودشپېلۍ نغمې سړې شوې
اوس په هره خواکې چیغې دې یاساندې

مـــــورې پــته خوله دې ونیسه خطردی
نورد «خیال» په قبرمه شکوه غړواندې[2]

۱: سپانده = سپېلنی
۲: غړواندی = غړوندی = غاړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفکر کجاوه

دیدن ته دې راغلی یم مانیٔ ته مې درپـــرېـــږده
په ځنګ کې به دې کېنمه نالیٔ ته مې درپـــرېږده۱

پوهېږم چې په سترګو کې دې شرم ځای نیـــولی
مجبوریم درته ووایم خولګیٔ ته مې درپرېـــږده

که داغوښتنه ګرانه وي نوخوادې بده مـــــه شه
ګرېوان ته دې لاس نه دروړم تنیٔ ته مې درپرېږده

که لږ پسې درتېرشمه دښکـــــلې مخ له پولې
دزنې ترمنې لاندې غـــــړیٔ تـــه مې درپرېږده

دزلفـــوله هـــرتـــال سره دې فـــکر زنګومه
چـــې زړه درسره وتړم کمڅیٔ ته مې درپـــرېږده

داتـــولـــې مې که نه منې نو وه بدریٔ جـــمالې
د اوښکوله باران سره سولګیٔ ته مې درپرېـــږده

دفکـــــرکجـــاوه مې د واده په اوښ سپـــره ده
د «خـــیال» سپېره نصیبه ناوکیٔ ته مې درپرېـــږده

۱: نالیٔ = توشکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرغلرې

که لرې رانه پاته دي که برې رانه پاته
دزړه دواړه ټوټې مې برابرې رانه پاته
په ځالو دګوربتوکې چرګوړې مېشته شوې
دچتکو په منګولوکې کوترې رانه پاته
پردیو یرغلونو کړم له ساندو سره رونږدی
له ډول اوله اتڼ سره سندرې رانه پاته
نسیم یې له پلو سره خوځښت کولای نشو
دږیرو په تاړاک کې خیالیګرې رانه پاته
نږدې ورته ورتلای نشم له زهرو یې وېرېږم
په ستونې دښامارکې مرغلرې رانه پاته
واتڼ د پردېسیو مې دهیلو زمری وژنې
وطن مې ترغدیولاندې لرې رانه پاته
له تېکې څخه توره مودبل په امر وزې
بدله زمانه شوله ډغرې رانه پاته
د «خیال» دزړه شاهین دی دهوا په لټه پایې
دښکار په تورولوموکې وزرې رانه پاته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتله

خال دې پاچا تندی وزیر زلفې لښکرې
په هیوادونو دې ولکه ده زورورې
خوله دې دربار غاړه دې ارګ سینه دې تخت ده
دواړه لېمې دې پیره دارې بختورې
مخ دې سپوږمۍ ځواني دې لمر خالونه ستورې
ستا د ښکلا د بوې بلبڼې خیالیګرې
وربل دې دام څڼې دې لومې د وربښمو
زما د زړه بورا خومه نیسه دلبرې

۱۳

رنګ دې ګلاب ونه چنار بوی دې د مشکو
نوم دې په درسته نړۍ تللی مرغلرې
څڼې دې ړنګې کړه زما د مټ له پاسه
«په خوند دې نه یمه په خرپ دې یم ګاځرې»
زړه دې انګار ګوګل نغری مینه دې اورده
مایې لمبو ته کړوې د لرې لرې
زما د زړه ستنې به ړنګې کړې له بېخه
که دې راواړولې سترګې مرورې
خوله دې غوټۍ خندا دې ګل دیدن دې باغ دی
د عشق بلبل مې غږوي درته سندرې
د «خیال» له پام څخه به ولاړې نشې دواړه
د تا د سولې ښایسته سپینې کوترې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځونډی

اوردمينې راکړه چې لوګی دې شم
وچ به دې نظر کړم سپېلنی دې شم
خوله خو دې پېزوان په اجاره يوړه
لاس دې رانږدې کړه چې بنګړی دې شم
څڼې دې زما تر ملاو پېچه
ځان راسره وتړه مېږوی دې شم
ښه مې په کتوکتوکې وڅاره
ستا زمريو ستر ګو ته کبلی دې شم۱
تاخو په ګلونو زړه بايللی دی
راشه چې د هيلو پسرلی دې شم
پاس مې د وربل په څوکو وتومبه
ښکلې چې په څڼيو کې ببری دې شم
او سم به دمشکو له وږمو سره
يار که په غاړه کې ځونډی دې شم
«خيال» په ګودرونو باندې ګرزوه
پرېږده چې په سرباندې منګی دې شم

۱: کبلی = دهوسۍ زوی = آهوبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوډګتې

که د زړه د مینې راز غواړې د چتې ۱
کیسې ټولې دې له اوښکو سره پټې

«نڅاګره چې نڅا کولی نشې ۲
وایې مځکه لاکږه وینم له ستې»

چې له شوقه به په لاره سمې نه تلې
په دې ښار کې پاک لمنې اناوټې ۳

خپلو ښکېل کړو د پردیو په دامونو
کنه موږ خود رلو دلې پخې متې

«که یې لاستی له خپل ځانه څخه نه وای ۴
تبر څنګه ما تولې ونې غوټې»

هم یې لاس زما په وینو باندې سره دې
هم به ورمه دقاتل د وبال ختې ۶

« اوس دیوې سپرې لپاره چې لري یې ۵
ټول پوستین په اور کې غورزوي دالټې»

نه یې ګورمه ښارونه بې خطره
نه زما جونګړه پاته شوه دختې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پردو ترمنت لاندې مه شې «خياله »
«دلاهورترګټهو ښې دې د کورګټهې»۷
۱۷

۱:چټه:په وزن د «لټه»= مسته =ښايسته =خياليګره.
د پښتو په لنډيو کې ډېر دود لري لکه:
چې کته ځې خال ته مې ګوره
دهندوستان د چټهو نشته شنه خالونه
۲:نڅاګره چې نڅا نشي کولای وايي مځکه کږه ده
۳: اناوټ =د بل د اوږوبار= اړ =محتاج =بېوزله
۴: ونه وايې که مې لاستی له خپله ځان څخه نه وای
نو چانه شوم ماتولی .
۵ : څټه =جوال=بوری= بوجۍ=وری= توبره
۶:ديوې سپږې له پاره ټول پوستين په اور اچوي
۷: دکورګټهې دلاهورګټهې دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خيال غواړي

زړه مې پاربدلی دی وصال غواړي
ښه یې په ګانه باندې سمبال غواړي
ځان پرې کړوي دکباب خوی لري
داډبوه پرست پتنګ مشال غواړي
پربړده چې توبې ورسره ماتې کړم
مسته په سروشونډوکې وبال غواړي
بیابه مې دزړه خونه روښانه شي
یارمې دتندي دپاسه خال غواړي
اوس مې په کوګل کې غبارونه دي
زړه مې داشنا دمخ مشال غواړي
بیامې دابدرنګه صیادخاري نن
سرمې غوخوي راځخه مال غواړي
«خوله یې دګیدړې شخوندداوښ وهي»
ځکه له افغان سره جنجال غواړي
بیالکه ژوره د ،رګ ویني څښي
توره خپکۍ ګوره موږوال غواړي
حق ته خو اورونه ګلزارونه شي
ژوندمې د انګار په لورې تال غواړي
روږدی شو په وینه د انسان باندې
بیاخوني ښامار راغلی «خیال» غواړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا شعر مې لا پخوا لیکلی وو.

مجبوري

کله چې وتړی زامنو سباوون دی
اوس زمونږ له خپل وطن څخه بېلتون دی
کلی کور او هدیره مو پاته کېږي
مجبوري ده په سفر باندې مو یون دی
له آمونه شورویان را پورېوتې
نن په ټولو اولسونو کې پاخون دی
خود اپورې پاکستان ته پناه وړمه
غم ځپلې زړه مې ځکه ځګر خون دی
د شمال او د سهیل په منځ کې ښکېل یو
د دوئ دواړو د افغان په ضد تړون دی
«سپي په خپلو کې که څو مره سره وران شي
خو فقیر ته بیا د ټولو پیوستون دی»
زو یه ګو ته په ماشه نیسه په لارې
د هیواد د آزادۍ په نوم موتلون دی
د قصاب چاړه په لاس کې چلوي یې
«خیاله» څرنګه وندۍ وندۍ پښتون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبخت هنداره

چې هرچېرې لتومه ښکلی یار
مخامخ راته را شېرمه شي اغیار
خپلې ډکې خزانې ته چې ورځمه
ترې چاپېره وي دبل کلې ښامار
که هرڅوېې پرېمینځم دبخت هنداره
سر په سر ورباندې ګرزي تورغبار
زه دکلې په ناورین باندې خپه وم
اوس به څه کړم ورانوي مې غلیم ښار
«نن خو تش دموږ له څنګه سره تېرشو
زه وېرېږم چې دا لاره شوه دمار»۱
چې رقیب باید پرې خپله ځړېدلای
نصیب موږ ته درولی هغه دار
سپېره منی ورنه ښه ګڼمه «خیاله» ۲
که په وینو وي لړلی نوبهار

۱: وایي له دې څخه نه ډارېږم چې مارمې له څنګه تېرشو بلکې له دې وېرېږم چې دابه یې لاره شي .
۲: منی = خزان

(c) ketabton.com: The Digital Library

لونګ

که هر څو مره يې سيالان ګڼي بدرنګه
ما ته ښکلې له هرچا ده شوخه شنګه
د سرسترګې مې کړې ورپسې اوړې
چې د پړک غوندې مې تېره شي له څنګه
«خوند يې ښه دی را تله يې» زما ونه
چې لرې يې دا شنا د مينې بنګه
په تومت د عشق يې زه په اور کړېږم
خو په غاړه کې يې ته زانګې لونګه
لکه موج د اباسين چې په موړوځي
مسته هسې وي روانه ړنګه بنګه
ماته بريد د سپينو تورورا په ياد شي
چې دې اورم د ليلا د بنګړو شرنګه
«خيال»د زړه په هغه رنځ باندې اخته شو
چې يې واخست د تېرو ښو له جنګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نیل ناوې

مړاوی شانته ګل یم له پرهاره سره اوسم
اوس چې دا زغیو له بهاره سره اوسم
مینې زما برخه په اورونو کې لیکلې
غوښه د کباب یم له انګاره سره اوسم
نن یې ترملا پورې بمونه راتړلې
څه ساده پښتون یم له هوښیاره سره اوسم
خپله پیمانې وهي په ما باندې مرچلې
ځوان د لوړو غرونو یم له ښاره سره اوسم
ښه ګېډۍ د ګلووم راولوېدم له څانګې
یووړمه باروتو له غباره سره اوسم
بیا لکه د مصر ناوکۍ د نیل څپو ته
وندړه د توپان شوم له سینګاره سره اوسم
«برخې ازلي دي نه په زور نه په زاري دي»
زه ازل رټلی له ښاماره سره اوسم
پښ یم ټکولی د زرګر له بټۍ وزم
تش په تصورکې له رخساره سره اوسم
خپله د انګور په شان له تاکه څخه شکېږم
نور وته په جام کې له خماره سره اوسم
ګرزي هر صیاد راپسې ولې مې په غشو
زه د توتکۍ غوندې له ډاره سره اوسم
اوس خو چې ګیدړه له زمري څخه باج اخلي
پېښي مې اړباسي چې له واره سره اوسم
ویاړم چې تراوسه لا د خپل طن په مینه
اوښ غوندې تړلی له مهار سره اوسم
«خیاله» ځان بدل کړه زمانې په اوښتو دي
څو به لا په خوب کې له ټینګاره سره اوسم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فلک مېچنه

دلا مبو په نمت را غله هغه لوړه
ډنډ په خپله غېږ کې و نیوه لغړه
بخته ما سره دې څه تربور ګېږني ده
چې یې نه بولې زما د یارۍ وړه
د آشنا د شونډو سرې سکروټې ګوره
زما زېړ زېښېښلي رنګ ورسره تړه
لاتر څو به لاس ترزني ورته ناست یم
چې مې ګرزي په هر بڼ د غبار لړه
«یو متل دی وایي ښه ده په عمل کې ۱
له پراته زمري نه ګرزنده ګیدړه»
ځوځ خونه یم چې ازغي په غېږ کې ساتم
د باغ ګل یم له وږمو سره مې اړه
زما ستر ګې لکه غلې ورپسې اوړي
چې تېرېږي مې له څنګه سره غوړه ۲
څو چې ګرزي د فلک مېچنه هسي
د پښتون د بخت او ګره به وي ناوړه
د رتبې د شوق په تمه دې زاهده
د مذهب ښکلې لمنه کړه ککړه
په خوځښت د زمانې کې معجزه وه
چې یې ماته کړه د خیال د نصیب دړه

۱: تر پراته زمري ګرزنده ګیدړه ښه ده
۲: غوړه = ښکلې = ښایسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

اورلوبه

هسې چارې دې راوکړې مينتوبه
چې اوس ګرزمه رسوا له لېونتوبه
که هرڅو ژوروېده يمه هيواده
ستاتوده مينه مې وباسي له خوبه
هسې رنګه دې غمونو لوغړن کړم
چې مې اوښکې شولې وينې له زووبه۱
روغ زړګی مې ستادمينې له بابته
په ګوګل کې نه ځايږي له پړسوبه
ښه ځواني مې دپتنګ غوندې لوګی شوه
چې مې وکړه ستاله عشق سره اورلوبه
سر اومال به زما دواړه درنه جارکړم
که مې ستاپه مينه تنده شې خړوبه
خياله پاڅه دتکل نيلی په زين کړه
مېړني خونه ډاربږي له سرکوبه

۱: زووب (زهوب) =ګزک=التهاب =خوږين
= انفيکشن . (هغه ګزک او التهاب چې
له ټينګې وينې سره له ټپ څخه راوزي .)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پردېسي

چې دباد غوندې مې تېره شوې په څنګ
زمازړه درپسې درومي په غورځنګ
هسې رنګه خوشبويي دې ځي له زلفو
نه يې مشک لري نه عطر نه لونګ
دا ځواني چې ته لرې دچنار ونې
مابه وبا سې له کلي نه ملنګ
دکاروان بهيربه پټ په غرونو ولو
چې وانه وري کوم يوغل دجرس شرنګ
«غوښې ټولې دخانانو په خوراک ځي ۱
په هډوکو يې د سپيو سره جنګ »
هغې سپينې زما ږيره کړه راسپينه
چې وربل يې شو په مخ باندې راړنګ
دښرنې وچې دښتې مې يادېږي
پردېسي ده په يوروپ کې مې زړه تنګ
«اوس له پېښې څخه تېښته وايي نښته»۲
«چې مې يو پلوته پړانګ دی بل ګړنګ»۳
خياله بېرته دخوشحال تورې ته لاس کړه
چې دې بيا په کهاله راغی اورنګ

۱:غوښې خانان خوري په هډوکو يې د سپيو جنګ وي
۲: له پېښې تېښته نه شته
۳ : يوې خواته پاڼ بله خوا پړانګ دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاودنه

سپېدو وچاوده په پای کې رنګ دشپې
هره خوا یې رڼا ګانې کړې خورې
لاګلابو خپل تاجونه سمول
چې خاټولو په سر جګې کړې شملې
دګلپاڼو په لمنو اوربدلې
مرغلرې دشبنم رڼې رڼې
د وږمو څپې نسیم په غېږ کې یوړې
وروبښلې یې بلبلو ته ولجې
چنارونوتر نظرلاندې څارلې
چې ترې لاندې غوړېدلې وې غونچې
په شنبلیو کې لګیا وو بوی دمشکو
له ګلاب سره سینځلې نڅېدې
پلوشود ونو څنې ږمنځولې
په لښتیو کې اوبه رابهېدې
دګهیځ شمال یې څانګې ښکلولې
له غوټیو سره پاڼې غوړېدې
په هرګوټ کې ګودرونه وو دپېغلو
پنډ بدلې پرې دکلي پښتنې
چې ناڅاپه توغندی دغلیم راغی
لور په لور باندې یې تیتې کړې چرې
دچڼچوڼو پرهارونه یې څیرل
له توتیانو څخه وینې څڅېدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دچالاس او دچاسر ورپورې نه وو
ښکلې نجونې په ټپونو کې پرتې
پټول یې خپل زخمونه په منګولو
دګودرغاړې په وینو باندې سرې
توتکیو ورته ساندې غږولې
له غوغا سره په غم کې ګډېدې
خیال چې ولید دغه ویر دباغ په منځ کې
دواړه سترګې یې ترپایه ژړېدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محبوب علي د ښکلې شعر په اقتفا

تصویر

بخته په دې مړاوې ګل کې بېرته ښکلا واچوه
بیا په دې ویده بدن کې مسته اروا واچوه
ناوې دوطن به بیا د حسن پسول واغوندي
ته یې په سپین مخ باندې رنګینه بریښنا واچوه
زه به د غزلو مرغلرې ورته وپېیم
ته د دې خېرې د پاسه سپینه رڼا واچوه
لمر د پیوستون به د خیبر د پاسه وخاندي
ته پکې زرینې پلوشې د وفا واچوه
زه به یې د درستو کړاوونو کیسې ولیکم
ته پرې د خټکو د شعرونو غوغا واچوه
ستانه یې ټپونو ته پټۍ غواړم طبیبه
لږ پکې افغان ته د یو والي دوا واچوه
راشه د ژوند باده په دې ونو کې راوګرزه
بیا د دغه بڼ په وچو څانګو کې ساواچوه
بیا به رنګینې د پسرلیو ورته راشي
ته یې په ګلونو کې وږمې د سبا واچوه
خیال ته یې چې نوم افغانستان تر ښکلو ښکلی دی
ته په دې وجود کې بېرته ښه پښتونخوا واچوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتم ځي

«که په لاره باندې مار په هر رقم ځي۱
خپلې سوړې ته چې ورسېږي سم ځي»
که يې هرې خوا ته اړومه څوکه
برابرمې د وطن په لور قلم ځي
زه پوهېږم چې پخپله ورسره يې
تا به څه کوم زاهده چې پرتم ځي
«توره شپه به بې له چرګه هم سباشي»۲
نوريې خوبه ده په سمه که په چم ځې
نن خو پورته د مريخ په تندي پل ږدي
دلته ولې بې ګودره لا ادم ځي
زه به چاته فريادونه رسومه
چې مې بياله خپلې غېږې نه صنم ځي
نوريې نشم په سينه کې تم کولی
چې د زړه له زولنو څخه مې زغم ځي
د پردو په اوږو ته راغلې سايبه
اوس به خيال له خپله کلې څخه ګرم ځي

۱: مار که هر څومره کوږ روان وي ،خپلې سوړې(غار،سوري)ته ځان سيخ کړي .
۲: بې له چرګه هم شپه سبا کېږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسکتویه

دلته به څوک نه وي چې يې بــــورې نـــه وې غارې
ټول پــــه دغــــه کلي کـــــې له غمه څخه ژارې

وایي«تـــــر وژلې ورور پرې ابښې ګومل ښه ده»۱
کـــــور او کلی پــــاتـــه زمورږ کډې ورنه ولاړې

دغه یـــــې انصاف وود جهــــاد دمخـــکښانو
وګـــوره دښارکوڅې يې څرنګ کړې ویــــجاړې

څه مشکل صیاد ته چې یــــې ولې په لیـــــندیو
ویرخو په کوترودی چې ځالې يې شـــــوې شاړې

بل ته خویې لاس په سلامي نـــیـــولـــی پورته
دلته یـــــې له مورږســــره دخـولې خبرې لوارې

څو به لاسکتویـــه ځـــو دبـــل تـــرحکم لاندې
ځوانه که ښـــادي غوارې لستــونې به درنغاړې

«فیل که چېرې مـــړ شي بیایې هم په زنګانه کې۲
یو متر او بـــه خــــولا پـــــه کچه وې ولاړې»

دی خودې پښتـــونه پـه اتوم باندې سمبال کړ ۳
خپله دې له سرخــــــه تـــړلې دي ریــتاړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وینې به دې زېبښي دژورې غــــونــــدې ګله
ځويې چـــې ونه بـــــاسې لـه خپلو غوښو داړې

هسې به له شګو څـــخه پـــــړې ځـــانته اوبې
سرپـــــه زنـــګون ناست یې دبابا په توره وياړې

ستا په اراده پــــورې هــــــم اړه لـــري خپله
خـــياله «په هغه باندې به واوړې چې یې غواړې»۴

۱:تر وژلې ورور پرې ایښې ګومل ښه ده.
«ګومله دپکتېکا د ولایت یوه تاریخي ولسوالۍ ده.»
۲: فیل که مړشي بیا یې هم په زنګانه کې یو متر اوبه ولاړې وي .
۳ : دپاکستان داتوم پلار قادرخان نومېږي چې په ختېه پښتون
اوله ایران سره یې هم په دې برخه کې زیاتې مرستې کړې وې
خواوس دیو مجریم په شان ترڅارنې لاندې ژوند کوي .
۴ : چې غواړې په هغه به به واوړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوکارې

چې په مايې لګوې دناز نوکارې
له تندي څخه مې وينې وهي دارې
دابهير به دجنون په لورې درومې
دعشق اوښې په تدبير نشې مهارې
چې له زړه مې دغمونو کډې بارکړي
شوخې سترګې دې راواړوه خمارې
«په ګيدړې پورې خپله لکۍ اورده»١
په ماوکړې خپلې مينې هسې چارې
که ډېوې يې په هرځلې بلې نه شي
دعشق لارې ترمنزله دې غبارې
چې مې ولې دښو په توغندیو
لکه دروی دشپنو وهم کوکارې
که له «خيال» سره دمينې ګانه نه وي
دغزلوناوې څنګه شي سينګارې

١: ګيدړې ته خپله لکۍ بلا ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

یرغمل

زه ورته ګورم چې دوئ مې کور وړي
دژوند هستي مې دبل په زوروړي
«اورلره راغله دکورمېرمن شوه»۱
رپاند بیرغ مې رانه نسکوروړي
پخپل پټي کې کرونده وکړو
پروړه زموږ شی غنم مو نوروړي۲
بې له ځښتنه دګلو بڼ دی
پاڼې یې باد وړي غوټۍ یې لوروړي
دلوړوغرونوخزانې کاږي
لاجورد یې غله وړي ونې یې اور وړي
دشیخ پلتنې په کوڅوګرزي ۳
له زړه نه مینه له سرنه شوروړي
موږیرغمل یودبل په لاس کې
یامومسکووړي یا مولاهوروړي
په هرګلشن کې سپلۍ چلېږي
توتیان مووژنې باغ مو سمسور وړي
زما په برخه دمینې اوردی
سینه مې سوځي زړه مې ټکور وړي
ګناه یې خپله لاس په بل پاک کړي
مریې خودی دی «خیال»یې پېغوروړي

۱: اورلره راغله دکور مېرمن شوه .« پخوا داورلګیت استعمال دومره ډېر نه وونوسکروټې به د چلم یا چای له پاره یوله بل کورڅخه راوړل کېدې کومه نجلۍ د چاکورته داور لپاره ورغلې وه او همالته یې دکورله ځښتن سره اړیکې پیدا شوې وې چې خبره تر واده پورې ورسېدله اوپه دې توګه نجلۍ دکور مېرمن شوه اودامتل ترې پاته شو .»

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲: پروړه = بوس
۳:پلتن= اولسي او ملکي لښکر=غیرنظامي لښکر

د زړښت خپسکه

یاره نن خو په کتلو کې ثواب را
ستا په سترګو غرځنیو کې شراب را
چې ورېمې یې بو یو مه پرې مستېږم
ګرانه ما ته د هغو شونډو ګلاب را
اوس د مینې په غمونو کې ډوبېږم
ستا د ځنیو له وربښمو نه تناب را
زمولوي مې د زړښت خپسکې ورو ورو۱
لږ د مینې ماتولو ته شباب را
چې کیسې د عاشقۍ دې پکې لولم
ستا د مینې د مذهب هغه کتاب را
عشقه ښه مې کړوه د اورلمبو ته
زه ترټلو ته پیدا یمه عذاب را
چې هرتارېې د درخو له زلفو جوړ وي
خیال ته هسې د آدم دلاس رباب را

۱: زمول « په وزن د شپول » کمزوری او بې سبکه .
دا لغت زموږ په سیمه کې اوس هم دود لري خو د شیخ
اسعد سوري علیه الرحمه دبوللې لمړۍ بیت چې دغور
دزړور پښتون پاچا امیرمحمد سوري پرمړینه یې
دیوې ساندې په ترځ کې وېلی وو په هماغه وخت کې
هم معمول وو البته د« ز »توری ساکن دی لکه :
دفلک له چاروڅه وکړم کوکار
زمولوي هرګل چې خاندي په بهار
« پټه خزانه »

(c) ketabton.com: The Digital Library

درځم

دیدن ته دې هیواده له جرګو سره درځم
ستا غېږې ته دعشق له ولولو سره درځم
پوهېږمه چې لارې پاټکونو دې نیولې
زما جنت نښانه له خطرو سره درځم
داغرونه اوډاګونه دې باغونه د ،ارم شه
بلبل دې یم وطنه له نغمو سره درځم
دزړه په سرمې بربښې لکه ستوری دپېرووونو۱
په تا باندې مین یم له پښتو سره درځم
بېلتون دپرد ېسي دې یم له غېږې نه ایستلی
په دې باندې که پړیم له توبو سره درځم
د «خیال» دزړه دهیلود ساحل دغاړې ګله
دمینې په دریاب کې له لامبو سره درځم

۱: پېرووني = داپه اسمان کې د ستورویوه ښکلې ډله ده چې یوله بل سره خوا په خواکې پراته دي .
کوچیان اوکلیوال خلک دپېرووونو له خوځېدلو او راګرزېدلو څخه دشپې مهالونه اودکال موسمونه پېژني ،له کهکشان اولمریځ نظام سره توپیرلري .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکانړې کرښه

راوړه جام دبنګو چې نشې درسره ماتې کړم
اور د مینې راکړه چې لمبې درسره ماتې کړم
څو به لا پلمې د پرهېزونو یادوې راته
پرېږده د زړه سره چې توبې درسره ماتې کړم
زه خو د اجمل غوندې زمری د نظم نه یمه
ښکلې چې په شعرکې ولولې درسره ماتې کړم
ږمنځ به دې د تورو توروزلفو دولول شم چې
څنې دې په لېڅو کې خورې درسره ماتې کړم
لوزمې له تا سره د کانړې په سرکرښه ده
څه پردی خونه یم چې وعدې درسره ماتې کړم
مخ دې لکه لمر دسباوون دی پلوشې وېښې
راشه چې د وړانګو رنګینې درسره ماتې کړم
دلته بدرګې دبېلتانه راپسې ګرزي لا
مینې د کلونو به دلې درسره ماتې کړم
ووایه غماز ته که زموږ له غرونو نه وزې
سم به په دې پرښو کې پنجې درسره ماتې کړم
«خیال» خو که د کلې په دودونو ډاروې لیلا
بیا به دې ملنګ شم چې پلمې درسره ماتې کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټال

نه دې ساری چېرته وينم نه دې سيال شته
نه دې ګورمه څوک ورته دې مثال شته
دډېرې احسان به ولې تروږمۍ وړې
چې د زنې په شيشه باندې دې خال شته
هره شپه يې زنګوه تربرېځره ١
زما فکر ته دې تل دزلفو ټال شته
راشه اوښکې مې راو چې کړه دسترګو
چې له تاسره زما دلاس دسمال شته
نور به نه درته راوړم دباغ ګلونه
چې وربل دې په ګاڼه باندې سمبال شته
زما مينه برملاده چې څه کېږي
په دې ښارکې خو ګردونه دشمال شته
لاترڅو به مې ترټې په تورد مينې
ماچې څومره ځوروې هومره وبال شته
که هرڅو په اشارو راسره ګرزې
«غل په غره کې نه ځايېږي» دامثال شته
دغه لړې د تورتم به هم رڼا شي
دبيلتون په تروږمۍ پسې وصال شته
که يې غواړې له کلاڅخه را ووزه
ستا لپاره دګودرپه غاړه «خيال» شته

١: برېځر = ځاښت = دغرمې او ګهيځ ترمنځ مهال .
دمهال لپاره په پښتو ژبه کې ډېرخواږه نومونه موجود
وولکه: سپېده چاودياسپېده داغ، ګهيځ ،لمرڅرک،
برېځر ،غرمه،برمل ،لرمل ،لمرلوېده، ترمل او شپه د
اسلام له راتګ څخه وروسته هم موجود وو خوبيالکه
زموږ نوره ژبه دناوړو پېښو له کبله وسولېدل اوله منځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړل يوائې غرمه په ټولو پښتنو کې لا پاته ده دګهيځ
استعمال هم کمېدونکی دی او برېځر زموږ په خواکې
لادودلري ښکارندوئ عليه رحمه چې د سلطان شهاب
الدين غوري په واکمنۍ کې مخوراو ښه شاعروود
يوې بوللې څخه يې د پښتو مهالونه داسې ښکاري .
هرګهيځ چې لمرځرک کېږي له خاتيځه
څوچې يون کا دلوېد يځه په څنډونه
که برېځروي که غرمه وي که برمل وي
که لرمل ، که لمرلوېده، که ترملونه
« پټه خزانه»

ټاپې

هغه کوز کلی زموږ وونوم يې ويرشو
چې دا پورې شوروی پکې آميرشو
دلرغونو خزانو په نمت راغی
خو دغرونو په پېچو موکې راګيرشو
له کابل څخه يې پورته کړې لوځړې
چې د کلي ږيرورد بهير ميرشو
د مذهب سپينه لمن به کاندې ځړه
چې په سيمه کې ناولی زموږ پيرشو
يو په بل باندې ټاپې دې لګوي يې
لا پرون يې مجاهد وونن کاپيرشو
اوس به چاته د زړه چيغه رسومه
زما خوب د مينې بل رنګه تعبيرشو
لويه خدايه د رحمت ډ بوې رڼا کړې
که تورتم زموږ دفکر پې تنوير شو
چې د باز پېښې کوي د ونو چتکې
«خيال» خوځکه په سيالانو کې زهيرشو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قلم ولاړ

یوه ګیله وه چې دلاسه مې صنم ولاړ
اوس به څه کړم چې مې زړه ورسره سم ولاړ
زه به هم دفکرتال وړپسې ولم
چې مې یارلکه شاهین په نوې چم ولاړ
«سړي غرونه دي مېړمنې اړمونه» ۱
له جنته څخه څرنګه ادم ولاړ
ړنا ورځه مې شوه هغه مهال توره
چې زما له خوارې برخې نه قلم ولاړ
که ګیلې لړوله روبل اوډالرو
دافغان په ټکولوکې درهم ولاړ
خپلې ژبې ته خپه وم چې غوڅېږي
اوس وېرېږم چې له منځه مې توکم ولاړ
نن د«خیال»دزړه ټپونوګزک وکړ
چې دعشق له درملنې یې ملهم ولاړ

۱: سړي غرونه دي ښځې يې اړمونه .
ښځه اونارینه دانسان دیوه سر،دوه سترګي دي ،په
دې متل کې چې کوم مفهوم ځای نیولی هغه یوائې
په متل پورې اړه لري اود قافیې تابع ګرزېدلی دی
اوبس .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هینداري وهي

آشنا مې کږه وکړه لاري وهي
له خواشینۍ مې زړه کوکاري وهي
بېلتون پرې زړې دغمونو کړي
دژوند په دښته مې شیدیاري وهي
خپله څېره ورته ښکارېږي پکې
وزه له ښکر سره هنداري وهي
غریب یې تل دزړه په وینو ګټي
شیخ یې په کلي کې تیاري وهي
اوس چې په لاس کې ماشینګنې لري
دوی له کېبلو سره خواري وهي
د زاهدانو عدالت ته ګوره
له ځانه سل ځله هوشیاري وهي
«لکه کاغی دزرکې غاړه کوي ۱
خپله یې هېره شوه بغاري وهي»
نجلۍ دعشق په نېزه وویشتمه
خیاله له زړه مې وینې داري وهي

۱: کاغي دزرکي غاړه کوله خپله یې هېره شوه .
کاغی = کارګه=کاغ =کوړاغ =زاغ =کارغه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاړوګر راغلی یم

وعدې ته دې جانانه په ګودر راغلی یم
داځه زېړی مهال دی مازدیګر راغلی یم

انځورد سپینې خولې دې دغزل په بیه کاږم
دیدن ته دې مهینې په هنر راغلی یم

دعشق په پلوشو کې به دې وپېچمه ګله
ستا حسن ته ځرګند ه لکه لمر راغلی یم

نغمې دبلبلانو که دمینې سرړول وي
نوزه هم درته ګرانه په غومبر راغلی یم

ګرېوان مې که شکېدلای دی دزړه ښیښه مې پاکه
خپه نشې له مانه چې ببر راغلی یم

کمځی دې که هرڅومره بې اودې غوندې ماران دې
په دم یې اېلومه پاړوګر راغلی یم

ترڅو به د دسمال په اشاروسره غرېږو
د «خیال» مینه رسوا شوه په ډګر راغلی یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

منه

زه له پېریانو تښتم ته راته دېب یادوي
خپله کوکارې وهې ماته مې غرېب یادوي
لاس دې په وینو سره دې، په بل تورونه وهې
لوړې مانۍ دې ګوره چې ماته جېب یادوي
ناصحه ځان بد لوه دوخت له منډوسره
زه دې ملا ته حیران ته دې تالېب یادوي
مرید دې وچې شونډې، تڼاک لاسونه ګرزي
اوس دې رښتیا نه مني ته ورته فرېب یادوي
مطریبه مه غړوه ،زړې سندرې راته
زه یې نڅا نه غوارم ته یې پایزېب یادوي
ولې نصیبه زما ،دژوند رقیبه زما
دمادعشق نیلي ته دبېلتون کرېب یادوي ۱
د «خیال» دزړه بلبلې، ترمخ دې زنې ښکلې
زه یې منه بولمه چې ته یې سبب یادوي

۱:کرېب په وزن د «جېب» =رقاب (په آس
باندې د سپرېدلو لپاره دزین پایډل)
په کرېب کې د «ک»توری ساکن دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ازمویلې

ځو به زمو ږ بر خه وي د د ښتو په کېږ دیو کې
ښارته خوو رتلای نشو ، لویان دې په ماڼیو کې
بیابه دې د سر د پاسه ټک و هي مېخو نه
پام کوه چې ولاړنشې کابل ته په څپلیو کې
دغه ازمویلې دې لا نه دې پېژندلې
ساه له سړي باسي حرموني په سلګیو کې
هلته کانټینرې ګرموي د مرګ لپاره
خښتې افغانان دي پخوي يې په بټیو کې
دلته هم په کلیو کې ژوندي سرونه ربې
ستړه د پښتون و هي اختیار يې په پردیو کې
وايي چې« هم بوره هم بد نامه شولې خوارې »۱
هرڅه درنه ولاړل دناولیو په نانديو کې
ګوره چې« ډبرې هم کډې ته رغړې »خیاله ۲
موږ لکه ګلونه مړاوي کېږو په سپلیو کې

---

۱ : هم بوره هم بدنامه شوه
۲ : ډبرې هم کډې ځای ته رغړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مارچیچلی

ستا دمخ په شیشه سره او سپین ځلېږي
که رنګونه په هنداره کې ماتېږي
ګرانه بیا درته راستون شوم مجبوري ده
«مات لاسونه خپلې غاړې ته ورلوېږي»۱
پټې خولې مې د سولګیو پټ خوندي کړ
«مارچیچلی خو ،له پړې نه وېرېږي»۲
«که ربښتیا دې یاره زړه راباندې سوځي ۳
له رندو سترګونه، هم اوښکې بهېږي»
درنګ په درنګ دوخت شېبې را څخه تښتي
لنډژوندون دی دپناه په لوربښوېږي
یو وار راشه چې ګلونه درته ویړ کړم
د سر«سترګې په بڼو کله درنېږي»۴
دزړه مینه په ډګر راسره وکړه
وايي «شنې خوځه په غلا نه خوړې کېږي»۵
خدای دې مه خوړوه هسې رنګه یاره
لکه «خیال» دې چې په مینه کې ځورېږي

---

۱ : مات لاسونه غاړې ته لوېږي .
۲ مارچیچلی له پړي څخه وېرېږي
۳ : که زړه سوځي له رندو سترګو نه هم اوښکې بهېږي.
۴ : سترګې په بڼو نه درنېږي .
۵ :شنې په غلا نه چیچل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

آونګ

دا خوږ سیوری د چادی چې په څنګ را سره ځي
زما د وطن خیال دی په غورځنګ را سره ځي
په سترګو یې که نشمه لیدلای له بهره
د فکر په هنداره کې یې رنګ را سره ځي
د نورو په ګېډیو به یې ورنکړمه پانه
د د ښتو هر یو بوټی یې لوه نګ را سره ځي
افسوس دی چې یې وینمه بې شمېره پرهارونه
له ښاره ترمناره پورې ړنګ را سره ځي
د ګردې دنیاګۍ په سر ارامه ارامي ده
یوائې د پښتون په کورکې جنګ را سره ځي
ببرۍ د ژوندانه مې ډوبوي د غم په سیند کې
دهرې ځپې غاړې ته نهنګ را سره ځي
که نوم مې د شېرینې تش په ژبه باندې راشي
له پاسه مې په سرباندې کلنګ را سره ځي
زما نصیب ته وګوره چې مارله مرګه بچ کړم
د ننې په لستوڼې کې اورنګ را سره ځي
هډوکې مې د مړیو نښتېځي غوړې ترې باسي
دا پورې ګاونډی لکه آونګ را سره ځي
متل دی «چې درانه بارونه وړي خوراک یې ځوځ وي»
د «خیال» کډه په شا باندې ملنګ را سره ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټپونو غلبېل

ترې د وصال یم شرابونه ماته مه راوړه
زه لېوال د مینې یم جامونه ماته مه راوړه
راشه په سینه مې د ټپونو غلبېل وګوره
سر ترنوکه څړیکه یم دردونه ماته مه راوړه
موم غوندې بد لېږمه د ښکلو په منګولوکې
پام کوه چې وانه وړم لاسونه ماته مه راوړه
ګرانې ته زما د زړه ګانه یې پسول څه کوې
خپله ښایسته یې سینګارونه ماته مه راوړه
ژرنده د ناورین زما د سر د پاسه ګرزي
پر ېږده د ویرباده نورغمونه ماته مه راوړه
زه د ومره تنکی شوم چې د مچ پښې مې ژوبل کړي
بس دی د خیال عشقه پرهارونه ماته مه راوړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بربښناګانې

بیا به پسرلی شي میناګانې به راځي
توري شپې به لېږدي رڼاګانې به راځي
واورې به خپل سپین کفن ور ونغاړي له مځکې
خاندي به ګلونه ښکلاګانې به راځي
روغې به شي بیا دغه نوکاري د سپېلیو
څانګې به شي پېغلې نڅاګانې به راځي
پاس به د وریېځو درمندونه په ګډا شي
ګرزي به پړکونه ،بربښناګانې به راځي
شنه به چمنونه شي شنېلي به زرغونه شي
مستې توتکۍ اوبوراګانې به راځي
بیا به د پردیو ټپوسانو پوځ ووهي
باغ ته د توتیانو بلواګانې به راځي
بیا به ګودرونه په منګیو ښایسته شي
«خیال» به ورته ګوري خنداګانې به راځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شهسوار «سنګروال» د ښکلې شعر په اقتفا

چا په مخه کړې یو

مو ږ خولاترا وسه ولولو په مخه کړې یو
سپک د سیند ځګونه شوو څپو په مخه کړې یو
توره مو له تېکې نه د بل په امر وزي
باتې د زمري وهو بیزو په مخه کړې یو
نن چې د پېرو ونو کچ کولو زمانه ده
خپل کورونه نلرو خېمو په مخه کړې یو
خېږو په مرچل باندې سرونه مو په لپو کې
پایلې ته یې نه ګورو ،ولجو په مخه کړې یو
څو به زمو ږ سترګې وې د نورو په جېبونو کې
هر څه رانه پاته دې پیسو په مخه کړې یو
مو ږ خولاترا وسه د خپل سرپه بیه پوه نه یو
ځکه هډ یروته جنازو په مخه کړې یو
هسې خود خپلې ارادې خبرې کاندو
«خیاله» چې خپه نشې پردو په مخه کړې یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

برمته

چې موغوښته ستا په زړه کې سمندره
دنهنګ په خوله کې ولاړه مرغلره
غمه ستونی مې له غربوه څخه ډک دی
نه مې چیغه له خولې وزي نه سندره
هرې خواته مې که بیایې درسره یم
زما زړه دې برمته ونیو دلبره
څو چې ته یې ګودرونه ښایسته وي
خوند خوتاواخست زېړیه مازدیګره
موږ دې هېرشوو په ماښیوکې راګرزې
«یودې بام دوه دې هواوې دې اختره»۱
«اوښ ته وایي چې اورمېږدې ولې کوږدی
وایي کوم ځای مې سم ګورې زوروره»۲
«چې یې لو ته خوښه نه وې دلوګرې ۳
لور په لوټه تېروي نه په ډبره»
ترږتلې «خیال» خوته ښه یې پېزوانه
چې دیار په مخ زنګېږې بختوره

---

۱ : یو بام دوه هواوې .
۲ :اوښ ته یې ویل چې غاړه دې ولې کږه ده،ویل یې کوم ځای مې سم دی.
۳:دلوګرې چې لو ته زړه نه وې لورپه لوټه تېروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوب

خوب وینم زنګېږمه له تا سره په تال کې
لاس مې دې په غاړه کې وي سترګې مې په خال کې
څنې دې زما له مړوندنو سره لوبې کړي
بوی دې دعطرونو وي چلېږي په شمال کې
دېب له پاسه راشي ما په خوله کې درنه یوسي
ته را څخه پا ته شې ویده په زرغون شال کې
غرونو ته مې یوسي په یوغار کې مې ایسار کړي
سراوپښې مې دواړه سره ونغاړي په جال کې
توره تره ږمې وي تش یادونه ستا رڼاوي
سم له دې بلاوو سره ښکېل یم په جنجال کې
خپله یې له داړو څخه وینې دانسان ځي
زه یې رانیولی یم دمینې په وبال کې
وایې چې نو ته دښاپېریو مینه څه کړې
سر به پکې وبایلې دښکلو په وصال کې
ته د ادم زوی یې ښاپېرۍ خو دد بیانو دي
تا سې شا ته پا ته یاست له موږ نه په کمال کې
کله چې را ویښ شو مه له خوبه څخه «خیاله»
فکر مې له دېب سره وو زړه مې په جمال کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چيغه

کله چې خاني لرم، په زړه کې کېميني لرم
اوس چې ملنګي لرم، غرور د پاچاهي لرم
زه که پر د ېسي لرمه، دغه بد مرغي لرم
نن خوبې وسي لرم، په کلې کې پردي لرم
بيابه توره وباسمه، زړه مې لا ياغي لرم
متې افغاني لرم، منګولې دزمري لرم
فکر دزلمي لرمه، شوق د پسرلي لرم
عشق دموسيقي لرمه ويارېې تاريخي لرم
دود ، دخواخوږي لرمه، مينه انساني لرم
شورلرم مستي لرمه، خوی دغرځني لرم
«خياله»څه خواري لرمه مسته شاعری لرم
توره مېداني لرمه، چيغه توپاني لرم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېغور

پتنګ ومانه په ځان دمينې تور
اوس يې شمعه کړوي په سر د اور
ډېوه ټوله د رڼا په بيه درومې
خوپلتې خوارې ته پاته شې مخ تور
دا انګار به شي ترخپلو ايرولاندې
چې سپرغۍ له ځانه وېشي لورپه لور
په لمن يې دباروتوغبارګرزې
ددې بڼ ګلان به کله شي سمسور
دلوونګوفصل لمرپه زړښت سپاري
خودغچ غبار يې پېټی شي د لور
که داشته تودوخي ځان ته خوندي نکړي
سره سکروټه شي پخپله سوی سکور
دماليار په مخ کې چوتکي غوټۍ بنکل کړي
خوياد ېږې يې بلبلوته پېغور
«وزه خلاصه شوه په تېښته له لېوه نه
دقصاب چړې ته ورغله په کور»۱
چې په بېخ کې ورته کېږدي اومې خښتې
«خياله»تخت يې له بنسټه شي نسکور

۱: وزه (بوزه) له لېوه څخه خلاصه شوه
دقصاب کره ورتنوتله .

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنځور

په هره خوا چې ځمه دی ضرور را سره ځي
د یار د مینې غم دی لکه نور را سره ځي
هر ځوېې که د زړه له منځه و با سمه بېرته
د فکر په پرده باندې انځور را سره ځي
د زلفو هره ځو که یې لشکه د غو مبسې
پخپله په نخرو لکه تربور را سره ځي
د حق لېونۍ چیغه مې په ژبه باندې ګرزي
له دار سره مې برخه ده منصور را سره ځي
د ابښکلي چې زه وینم د ها لند په رو تر دام کې
ارمان دی چې په مینه کې غرور را سره ځي
قفس مې د پښتیو شو د فیل تر پښو لاندې
د «خیال» د زړه بلبل پکې رنځور را سره ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چېرې ولاړې

نه دې اورم له راډیو نه
نه دې غږ له تلوېزیون نه
نه دې لوست په ښوونځي کې
نه دې څرک له پوهنتون نه
نه دې شتون په سینما کې
رټل شوې له روغتون نه
نه دې توری په دفتر کې
تری تم له کتابتون نه
اې د «خیال» د ادې ژبې
چېرې ولاړې له پښتون نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاڅون

زېړی ګل یم له ازغي سره زرغون شوم
د خاټول غوندې په زړه کې ځګرخون شوم
کړی شپه د غم ګلۍ را باندې اوري
پاڼې پاڼې په لمن د سباوون شوم
د توکم تو پیر مې نه وو خدای خوشته دی
د دښمن په ځنځیرونو کې پښتون شوم
د لیلا د کوڅې سپي را پسې غاپي
زه شکېدلای ګرېوان ګرزمه مجنون شوم
د دېب سیوری مې د سرد پاسه ګرزي
له بابته یې په خوله باندې زبون شوم
او س مې چیغه بند ولای نشي «خیاله»
چې په پټه خوله کې زوږ و مه پاڅون شوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تندي کې مې چې ګورې هره ګونځه
دغه ټولې دي دتا دعشق له رنځه
ستا د سترګو دبڼو ویشتلې غشې
بېرته وباسه زما دزړه له منځه

، ،

که هرڅو مره نوم وتلی په جهاد یې
په وهلو ټکولو کې استاد یې
چې کورونه ورانوې په هوانونو
قوماندانه مجاهد نه یې جلاد یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

، ،

ته خو ،ښه يې چې غندلای يې شې واړه
دغه سرې او شنې دښمنې غدۍ دواړه
دی به څه کړي چې پخپله يې تړلې
په دا يوه خواکې لکۍ په بله غاړه

، ،

دغه لوړې څوپوړيزې ودانۍ
دکابل په هره برخه کې ماڼۍ
تاله کومه کړې ببره قوماندانه
نه دې مال وو نه دې پوهه نه ګډۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

نغارې

پيالې راډکوه چې نازنينې ته ورځم
دګلو دګېډۍ غوندې رنګينې ته ورځم
«زمانصيب ته ګوره چې غنم مې شي وربشې»
په لاره کې پيرې دي چې وربښمينې ته ورځم
متل دی چې «دګوډې لار په ژرنده ورغلې»
زما دغه مزل دی ديار مينې ته ورځم
«او به چې ترسرپورته شي څه يوه نېزه څه دوه يې»
ډوبېږم که رسېږمه سنګينې ته ورځم
دکلې په کوڅوکې نغارې دې غږوه يې
د لمردپلوشې په شانې سپينې ته ورځم
دلرې نه وا ټن دی په شپبويې لنډومه
دعشق برخه خوږه ده چه شيرينې ته ورځم
پيغام مې ورته يوسه ترکوڅې دوصال باده
په مينه ورروان يمه مهينې ته ورځم
هرڅويې که دا سيمي دي وښلې تنزيمونو
د«خيال» دغه تکل دی خپلې وينې ته ورځم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تربور

بلبل په چيغو چيغو ځي غونچې دګلو چور
ګلاب په زړه ټپي ښکارې رېدی په وينو سور
د پرخو رنې اوښکې له غوټيو را څڅېږي
ګل تاج له سرنه وركړ بورا تېښتې ته مجبور
په ما پسې لا ګرزي ځارګران دګاونډيو
په لوټويې راماته كړه هنداره دشعور
په سر به دې بلا شي ځوېې زهر وي په خوله كې
زموږ خو تجربه ده «دلستونې دمنګور»۱
نن تول دعدالت د مصلحت په تله كېږي
دحق نارې وهي په دار ختلی دی منصور
هرڅوک په دې نړۍ كې اول خپله وينه پالي
يو ازې پښتانه دې چې دښمن ګڼي تربور
يو توره په لاس ګرزوي بل ګوته په ماشه ږدي
نن جنګ زموږ په برخه ګرزېدلی دی دستور
خو بيرته كه دامات زړونه راټول شي سره «خياله»
دا اور به دبا روتو شي ګلونه دتنور

۱: منګور = مار (دخوست په ځنې ولسواليو كې
منګير ورته وايي موږ دد ېوال ګڼدي ته هم
منګور وايو چې تر چرمشكۍ لږ كچنی دی په
خونو كې پيدا كېږي او هغه يې بې ضرره دی .)

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیبره !

که هر څو مره دې نوم لوړ شمله دې بره
تورکاغان دربان دې وختل خیبره
چې د استاد جګوڅوکو ولکه غواړي
د ښمنان درته رادرومې له بهره
ستاعزت له هر څه پورته وو افغانه
فلک څه چارې در وکولې ستره
ته یې تل په توره وګټې پښتونه
د ملا غشی دې مات شي په خبره
د مرګي وبا دې روږدې شوه په وینه
نیم په لره باندې وژني نیم په بره
چې د خولې ګوله دې خوري ته ورته ګورې
ستاتر وچو شونډو جارشمه نهره
زه خو هسې رنګه هوډ لرم وطنه
چې دې پت درسره پالم تر ټکره
په جنت کې به مې هم دهیلو کور یې
د «خیال »ګل غوندې هیواده دزړه سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

منجله

په زړګي کې مې اورونه دې خراب يم
د وطن په مينه پوخ لکه کباب يم
د بېلتون غمونو هسې رنګ نرى کړم
چې له پوف سره ماتېږمه حباب يم
لا ترڅو مې ځوروې د مينې رنځه
تن مې وګوره له غمه وچ رباب يم
«ړو مبنيه عقله کاشکې چې ورو ستى واى»
او س خوښکېل په منجله کې دګرداب يم
په دې پټه خوله مې پروت برغولى ښه دى
کنه زه خو له اوله انقلاب يم
راشه وڅېړه د «خيال» دزړه دفترې
چې د غم دبد و پېښو يو کتاب يم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمازرائي

دښکلو میره څومره په نازرائي
لکه بلبله په مست آوازرائي
په سپینو لېڅو په سرو منګلو
د زړونو ښکارته دغرونو باز رائي
چته درخوده په شوق مینه
دعشق رباب ته لکه شاباز رائي
اتڼ یې زده دی ډول یې خوښېږي
سندرې بولې په وخت دساز رائي
زما دهیلو سپینه کوتره
دزړه شاهین ته په لوړپروازرائي
په مړو کتوکې اورونه وېښې
دمینې جنګ ته نوی آغازرائي
لارې به څارو ، غمجنه «خیاله»
مینه به پالو چې بیا غمازرائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خاټولو جنډې

والوزئ وريېځواو راولونۍ زمزم
وشيندۍ په پاڼومرغلرې د شبنم
ښکارې د خاټولو د جنډو د رپېدونه
رابه شي ګلشن ته نوی دورد پرتم
مستې به نغمې شي اورامستې به بلبلې
پورته به شي ښېرته تورې لړې د تورتم
بيابه وي د ښکلوتوتکيوا تڼونه
ښېرته به د زاڼوکتارونه شي راتم
ناڅي به ګلونه اوراپاڅي به عطرونه
ولاړې به شي ښېرته د غه دوړې د ماتم
اورې به د پرخومرجانونه په شنېليو
ګرزي به له «خيال» سره راګرزي به صنم

(c) ketabton.com: The Digital Library

انصاف

په یوه پښنه ولاړیم د ګل پښتې مې په سر
رېدی د پسرلي یمه نخښېږم لرو بر
د د ښتو په لمنو بې او بو راززرغونېږم
باران که په ما نه اوري ولاړیمه نهر
ګهیځ راباندې ولوروي پرخې مرغلرې
ډېر ژر یې پلوشې راځخه تښتوي د لمر
نسیم یې د شمال څپوته وبښي په هواکې
وږمې، مې په عطرونوکې د مشکو د عنبر
ترڅو چې زه غوټۍ او سم له سترګو الونیایم
که وخاندمه وړانګو ته مانه پرېږدي خطر
له ښخه مې ور وشکوي ځواني مې نیمه خواکړي
په زلفوکې مې وټومبي پیمخې په هنر
سوکه سوکه مې پېغلې د تندي د ښکلا سیال کړي
له ځان سره مې لېږدوي ویالې ته برابر
خوښې او خنداګانې خوکوي د کلې مستې
رازونه وې له ما سره د نجونو د ګو د ر
خواله مې له سپین مخ اوله سروشونډو سره کېږي
ترڅو چې زه تازه یمه پالي مې زورور
چې مړاوی شم، ما پانې پانې ورژوي ښکلي
په ګوتوکې مې مروړي بیا مې واچوې بهر
انصاف د بندګانو خو همدغسې وې «خیاله»
چې ګټه ورته نلرم وهې مې په ډګر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتله

ستا دزلفو د ولول دغه تعبیر دی
چې زما په برخه تل د عشق ځنځیر دی
که هرڅو یې پرتله کړمه په شعر کې
ترسپوږمۍ دې ښایسته د مخ تصویر دی
چې په جېب کې یې ټاپې وې د تورونو
نن یې جام په لاس نیولی هغه پیر دی
مرید انو یې اسرې ورته راوړې
د دانې حریص پخپله په دام ګیر دی
چې زما د وطن واکې رانه غواړي
د دې سرو او شنو غدیو څه تو پیر دی
«هګۍ دلته اچوي کوټ کوټ یې هلته»
د بهیر په برخه دغه رنګه میر دی
چې منګولې یې د «خیال» په وینو سرې وې
هغه بیا زموږ په کلې کې آمیر دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوه نګ

بیامې دبرېښنا په شانې تېره شوې په څنګ
اوړې په سوکه سوکه را اوړې په غورزنګ
لاردې ترګو دره ده زموږ دکورله مخې
درومې په وربوزباندې، رادرومې رنګ په رنګ
ونه دچنارلرې، ښایست دې دنرګسو
خوله دې سپینه پوڅه ده، په شونډوکې دې بنګ۱
ستاڅنې دمشکو اوګلونوخوشبویي لري
وشینده عطرونه اوراوپاشه لوه نګ
کوردې رانږدې شه لا، غمونه دې شه لرې
مینه د زړګي راکړه، له سترګو سره جنګ
ستاځواني دې ښکلې وي دخیال ګرېوان دې څیرې
ګرزم له درخوسره راګرزمه ملنګ

----

۱ : پوڅه = پنیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

شات

نه دې بولې شته نه لاړې نه دې پچه
خوهرشی مرداروې ناولیه مچه
دمچۍ غولوته وګوره چې شات دي
پاچهان یې تل څټي په زیاته کچه
دورېښمو دچنجیو خولاو یاړ دي
چې یې اغوندي هرخان دبل له غچه
ناخبره یې ستاخوند په ژبه وکوت
دیارخوله دې و رترخه کړه دغم مرچه
ناپوهي هغه بلاده که پې واوړې
تل به لاس ترزنې ناست یې برخه وچه
نه دې شات وي نه ورېښم نه پلاوونه
آزاد ژونددې وي په پت کې بې له کوچه
ستادسترګو دکجلو دارو راکړه
زماتورې سترګې سرې دعشق له لچه۱
لابه څودرپسې ګرزمه ستومانه
خدای دې مه لره د «خیال» له غوټې بچه

۱: لچ = دسترګو ناروغي .
دایوه ساري ناروغي وه چې پخوا په کلیوکې ډېره
زیاته وه دپښتوژبې په لنډیواوکاکړي غاړوکې یې
ډېره یادونه شوې لکه :
شینخالۍ په کلې ولاړه
یابه لچ راوړي یا غاړه
غاړه = والګی=رېزش ،زکام، کله په سکاروې هم اوړي
غاړه =آواز=سندره لکه: «پلانی ښې غاړې لري»
غاړه = غړۍ
غاړه = څنډه ،لکه دګودرغاړه اونور .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناغه

بیرغ به دې په سترګو ښکلو مه چې درځم
ګلونه به له تانه جارومه چې درځم
ناغه مې دزړه سردرته ساتلی دی هیواده
ګیلې دې په لېمو باندې منمه چې درځم
دمینې ولولې دې چې رسوا را څخه نشي
په خونه دسینه کې یې ساتمه چې درځم
تصویر دې لکه ګل دپسرلي افغانستانه
دفکر په زانګو کې زنګومه چې درځم
په فال باندې ایمان به په یرغوې کې خوندي کړم
تقدیر دی په تدبیرې اړومه چې درځم
چې ستا دزړه باورد «خیال» په مینه باندې وشي
له سترګو څخه اوښکې تویومه چې درځم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سکڼې مابښام

سترګي دې سرې، ښه دې ژېړه، زلفې دې سپورې
ترمخ دې جارشم ولې خپه يې د سپوږمۍ خورې
پلوشې تښتي لمرپناه کېږي رڼا ډوبېږي
سکڼې مابښام دی شنه يې لمنه رڼه يې ستورې
اوس لاخزان دی شنېلي دې مړاوې سبلۍ چلېږي
په باغ کې نشته زېړی ګلونه څانګې سمسورې
زړه مې خپه دی دژوند ولجه مې دغم توښه ده
په ښارکې غله دي تيرېږې را ولي زما په لورې
تل خوبه نه وي د ويرد پېښو هسې ناخوالې
پښتانه وايي «کاسې د کبرآخر نسکورې»۱
دغه نړۍ ده په لوړاوځوړکې ترڅو چې پايو
«وايي چې نه مرې لابه يې واورې» تردې لانورې۲
شپه به رانغاړي د پلوپيڅې ترسباوونه
بيابه په بڼ کې غوټۍ غوړېږي پرخې به اورې
ته به د زلفو عطرونه وېښې وړانګې به لونې
پېکۍ به ږمنځ کړې سترګې به تورې ګاڼه درپورې
وږمې به ګرزي ګېډۍ به خاندي څانګې به ناڅي
زانې به راشي «خيال» به اتڼ کړي ته به يې ګورې

۱: د کبرکاسه نسکوره وي .
۲: چې نه مرې لا به واورې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

توبه

ماته وايي په خلوت شه دنيا پرېږده
ددوزخ د اورله وېرې څخه رېږده
وايي ژوند لکه د سيند څپه تېرېږي
دا سپېره نړۍ فاني ده ځنې لېږده
شيخ پخپله نعمتونه دلې غواړي
بل ته وايي ددې رنګې توبه ورې رږده
که يې ورسېږي وس ترکومې ښکلې
په مننه يې نيولې ور ته غېږده
زه چې پل د يارد کلې په لوررږدمه
ډاروي مې چې ګناه به لري مې رږده
اوس که غواړې چې ماوپېژنې ځوانه
نو د «س» په ځای د سيال په سرکې «خ» رږده
«خياله»لارخودچړوپه څوکو نه ده
دانصاف په سمه کرښه قدم کېږده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغم مېچنې

شېبې درپسې شمېرمه دلبره راشه بیا
زمادسترګوتوره دزړه سره راشه بیا
دمار اوده اسانه ده لتهکې په موړ روږدې ۱
درمل ته یې حیران یم پارګره راشه بیا
چې وار دې خطانشې زه به لاړې درته ځارم
منګی په اوږو کېږده ترګو دره راشه بیا
«بنګړي په کې ماتېږي دیارۍ دغه دستوردی»۲
پخلا به دې کړم ببرته مروره راشه بیا
«سکروټې په ببوزې باندې نشي سرېدلای» ۳
خپل چم راته راوښیه هنره راشه بیا
لمن د تره ږمیو په ګلونه راخوره ده
ګلشن په تارنهاده برېځره راشه بیا
لشکې د بنهولکه مرمې راباندې اوري
ټپونه مې شرېږي درمانګره راشه بیا
ترڅو به لامېچنې په موږ ګرزي دغمونو
د «خیال» سترګې په لاره دې اختره راشه بیا

۱: لتهکه = دوه سری مار
۲: په یارۍ کې بنګړي ماتېږي .
۳: سکروټې په ببوزې نه سرېږي .
ببوزی = پکی = بادپکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپم

ماته راکړه لږ د مينې مست شراب
چې مې وباسي له زړه څخه خناب
هريو ول دې ځنځيري ليکلی خط دی
چې مې ولوست ستا د زلفو درست کتاب
داچې شنه چپنه اغوندې چنګښې
ستا په لوبو باندې پوه يو په حساب
ستنې خپله سپم نيولی وو سپنسي ته
په تپي زړګي يې ننوت تناب
«چې کړې هغه به وريبې کرکره»
دژوند فصل دی وبال وې که ثواب
په نيلي غوندې خولۍ يې خطا مشه
د اوبو په سرپوستوکی دی حباب
لا د سر سلامتي دليلا غواړم
که هرڅو يې کړم دعشق په اور کباب
دا دې څه لېونۍ مينه وکړه «خياله»
چې يې وتوږلې وچ لکه رباب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودره

د نور چینه دې وچه مه شه لمره درسره یم
دا وړانګې چې را لېږې خیالیګره درسره یم
چې پټ دې له بې پتونه خوندي اوسي وطنه
ستامینې ته راغلی یم ځګره درسره یم
یو غږد جګو غرونو یم له ګران افغانستان نه
له کوټې ترکابله پېښوره درسره یم
د شعرپه ولولوکې به دې هم راسره پالم
له لاسه به دې ورنکړم ډګره درسره یم
چې بیا دې څوک په وینو باندې ونه لړي غاړې
عزت ته دې ولاړیمه ګودره درسره یم
د خیال د سرشمله یې تل ترتله هسکه اوسې
زما دهیوادعشقه دزړه سره درسره یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کارمساله کوي

سرپه اوږو ګرزوي پتنګ بلې ډېوې ته ځي
زړه يې په لمبه ايښی دمينې تماشې ته ځي
«څوک چې ورته ووايي افغانه غوږدې سپي يووړ
خپل غوږونه، نه ګوري په منډه دسپي خولې ته ځي»
څه ګټه لنجرومې ته چې خپله خوله يې توره کړه
ښه خوسلايي ده له رنجوسره لېمې ته ځي
وار دی دشيخانو دبربنډوګناهونويې
پام يې له پيالې سره لاسونه يې تسپې ته ځي
«خواره دې شي مينځه چې دمينځې کالي وينځي»
ګوره پهلوان ته دلاسپوڅې ارادې ته ځي
«چاري مساله کوي اولاپې يې بې وهي»
تورې پښتانه وهي وياړونه يې شملې ته ځي
وايي«دمېږي لپاره پرخه هم توپان شي »
«خيال» غريب ته ګوره چې دهري بلاخولې ته ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زړه کې شور لرم بلوا غواړي
لېونۍ مینه برملا غواړي
د زمانې هسې دستور ته گوره
«بېره زما واک یې ملا غواړي»

چې د حسن خان دې راغی زه یې گروکړم
د بڼو په بزگرانو دې هم لوکړم
اوس غوبل د بیلتانه را باندې گرزي
دالف په شانې سیخ و م عشق دې «و» کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دېب سيوری

نوم دې لښته رنګ او بوی دې د ګلاب
جام د بنګويې مستي دې د شراب
زما زړه پرې غړوي د عشق سندرې
تورې زلفې دې تارونه د رباب
د منشور غوندې يې وېښي په هر لورې
پسرلی دی د رنګونو ښکلی باب
د ازموږ انار که څو مره خوندور دې
خو د دوئ خورما به اخلو په ثواب
«که وروري سره کوو دغه متل دی ۱
« چې ترمنځه به تاکلی وي حساب
او س ملا د خپل چړې په چيغه د رومي
زړه مې ځکه شو د غم په اور کباب
دغه د روند سيوری خو بيا د هغه د ېب دی
چې ښايست د شاپېری يې کړ خراب
چې يې تېر کړ د زندان په پنجروکې
همدغو مره وو د «خيال» غريب شباب

۱: وروري به کوو حساب ترمنځه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

لټون

چته مروره ده په غرو ،ورپسې ګرزم
څه وکړم مین یم په پلمو ورپسې ګرزم
ګرزمه په دښتو او راګرزم په غونډیو
ستړی او ستومانه په غرمو ورپسې ګرزم
«وزمه له کلې خوله نرخه وتی نشم» ۱
دغه زموږ دود دی په کلو ،ورپسې ګرزم
ځارم ګودرونه او راغوارمه باغونه
سپورورپسې نه ځمه په پښو ورپسې ګرزم
وایي چې «مړه ګېډه فارسي وایي» کابله ۲
زه خو په هرځای کې په پښتو ورپسې ګرزم
شونډې یې موسکالړې لېمې یې مرورې
«خیاله» که خپه وه په توبو ورپسې ګرزم

۱: له کلې ووزه له نرخه مه وزه
۲ : مړه ګېډه فارسي وایي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیواد ته

که مې سر دی که مې مال دی که مې تن دی
له دې ټولو څخه خوږ را ته وطن دی
د جنت د نعمتونو نښانې دي
که یې دښته که یې غر دی که چمن دی
و یاړاو پت مې له هیواد سره تړلې
که دا نه وي نو منلی مې کفن دی
نور څه نشته چې یې جار کړمه له خاورې
اوس مې نذر ورته ایښی خپل بدن دی
که هر څو مره ګوزارونه یې خوړلې
لا تر اوسه له هر چا څخه پتمن دی
که یې لرې شم له غېږې هم د باندې
زما زړه یې په نامه باندې مین دی
زرد چوبې ته زېړ لرګی مه وایه زیاره
په پښتو ژبه کې دغه کور کمن دی
د «خیال» زېړ زبېښلی مخ سپېره یې بڼه
د وطن د عشق له غمه لوغړن دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسرلي ته

د بهار موسمه زېرى مې د رباندې
ننداري ته دې رنګونه راروان دې
رنې پرخې امېلونه درته پېبې
په ګلابو کې عطرونه درته خاندې
پورته ګرزي د رمندونه د وريږځو
لاندې ګنې مرغلرې د باران دې
پلوشې دې ښکلوي د ونو څنې
د غوټيو امېلونه دې غړواندې

۳۱

خو افسوس دى لا تراوسه پسرليه
له هوا څخه مرمي را ،اوري لاندې
لا ټانکونه ورانوي د خلکو خونې
په هرلورې ژړا ګانې دي يا ساندې
لا سرونه پرېکوي د بل په امر
غليمان مولاد وينو په ارمان دې
«دا نړۍ خو په امېد خوړله کېږي»
«غرکه لوړ دى لا ريې شته ده په سرباندې»
«وايي ژرنده که د پلار ده هم په وارده»
دا ولاړ به هيربه ببرته ځي په وړاندې
بيا به تا لندې بربښناوې سره ناځي
شين توتيان به اتڼونه درته کاندې
«خيال»به بيا د سبا وون ګلونه ستايي
د ګلشن وږمې به ګرزي لاندې باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیوروپ نجونې دې مستې اوبربنډې
خپلې څنې پرې کوي لمنې لنډې
دلته مینه کول عیب نه یادېږي
خو زما په اوږو باردې دغم پنډې

«وایي چې اوبه که څومره زورلري
ځمکه ورته خپله هومره سورلري»
وینه یې که هرڅومره ارزانه ده
مرګ دپښتنو خوګوره پورلري

۸۸

ستاداتورې تورې سترګې زماخوښې
زوړ دستوردې ګرزوي راڅخه ګوښې
یووارراشه له نژدې مې تپوس وکړه
«یاردیاردپاره خوري دغوایي غوښې»

ستامینه مې په وینه کې روانه په سیالي ده
پالنه دې په ما افغانستانه په سیالي ده
حیران یمه دوران دزمانې ته چې را اوړي
«میړانه په سیالي وه اوس سپېڅانه په سیالي ده»

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرم نشته

په زړه باندې رنځور یمه صنم را سره نشته
د رمل ته یې حیران یمه ملهم را سر نشته
په مړینې نڅاګانې دژوندیو په ماکاندې
تراوسه هم لافکردتوکم راسره نشته !
چې برخې سره وېښي تل زما پله وې سپکه
خپل حق غوښتلی نشمه قلم راسره نشته
دبل په ژبه وېلای شم سندرې او شعرونه
پښتون یمه دخپلې ژبې غم راسره نشته !
د حسن رنګینې مې له باروتو سره ولاړې
بې رنګه پسرلی یمه موسم راسره نشته
هرچاته مې چې لاس دیارانې ورغزولی
په لاس کې یې خنجر نیولی سم راسره نشته
نورمه وژنه صیاده فریادونه دبلبلو
دصبرکاسه ډکه شوله زغم راسره نشته
«هم غل وایي چې غله دي هم کوربه وایي چې غله دې
جزاخوبه یې «خیال» ګالي چې ګرم راسره نشته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شهسوار «سنګروال» د ښکلي شعر په اقتفا

برېښوکۍ

ښکلې سباوون وو مازدیګر وخوړ
توري تروږمۍ را څخه لمر وخوړ
باغ مو د خزان سېلیو وځانډه
ږیرو له منګیونه ګودر وخوړ
بیا مو په دې غرونو کې وباګرزي
ژوند د پښتنو یې لرو بر وخوړ
روږدې شوه په کلیوا وکوڅو کې
سم یې له وسلو سره لښکر وخوړ
وایي زمانه اخره شوې ده
ګوره چې ګیدړې هم زمري وخوړ
د بېب د شورویانو خولاڅه کوې
توغ د آزادۍ یې برابر وخوړ
جار دې شم هیواده «خیال» ته وخانده
ستا د عشق غمونو خومې سر وخوړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملايکې

چې هرې خواته خوځمه پيرې راسره ځي
ددوواوړوله پاسه پرښتې راسره ځي
زمادعملونوحسابونه راته ليکي
د ورځې ترماښامه اودښپې راسره ځي
که زه پخپله سم يمه نوښه مې راته کاږي
خوپل چې بې ګودره ږدم کږې راسره ځي
چې کورته راروان شمه په سترګوکې مې ځاري
له ست کولوپرته مېلمنې راسره ځي
که ښې چارې مې وليکي دښې اوږې ملکه
په ورځ داخرت کې به پيالې راسره ځي
غلمان به په ماڼيوکې نڅاوې سره کاندي
دحوروبه وربښمينې کجاوې راسره ځي
دباغ په رنګينوکې به سندرې سره بولو
پيالې به دشرابوپيمانې راسره ځي

۹۲

ډولونه ربابون به غږېږي هرې خواته
اتڼ خومې کلتوردزمانې رسره راسره ځي
له پاسه به دشاتو بارانونه په ما اورې
دلاندې په ويالوکې به شيدې راسره ځي
شيطان به ددوزخ له پنجروځخه راګورې
دمشکواوعنبروبه وږمې راسره ځي
خوبرخه ددنيا مې له ازله خواره شوې
دژوند په هره پېښه کې خطرې راسره ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیوې بلا په خوله کې یم په بله باندې اوړم
چې کومې خواته ځمه زولنې راسره ځي
زما په ګرېوانه باندې د اوښکو مرغلرې
د سترګوله چینو څخه رڼې راسره ځي
دااوس مې په هټر باندې مېچنې ګرزي خیاله١
ډګرته چې راووزم زلزیلې راسره ځي

١: مېچن = دلاس ژرنده =بې اوبوژرنده .
مېچنه په لاس تاوېږي ، اوړه یې لواړ دي او
ارغستلې یا اوګره ترې جوړوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاشکې

زه به درشم چې ګلونه درنه جار کړم
دلوونګو خوشبويي به دې نثار کړم
لکه ته چې خنګه ژوبل شوې هيواده
زه پخپله ستا غمونو هسې خوار کړم
چې دې ياد په هر محفل کې چېرې وشي
خدای خو شته دی په نامه دې افتخار کړم
د وجود وينه مې ستا د سرخيرات شه
که داغرونه اورغونه دې ګلزار کړم
ستاله دغه لوربينې نه مننه
چې د مينې په بهير کې دې مهار کړم
کاشکې زړه مې د نظمونو تومنه مومي
چې د شعرپه مرغلرو دې سينګار کړم
چې داهره يوه غدۍ درباندې راغله
ستاپه مينه کې يې شومه د انګار کړم
تل د «خيال» په زړه کې دغه ارمان ګرزي
چې دې غاړې ته زېړي ګلونه هار کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پایله

دزاهد په خوله کې ګرزي سپینې حورې
دجنت په نعمتونو کې مشهورې
دی پخپله نذرانې ګڼي په ګوتو
موږته وایي چې وهئ په جنګ کې تورې
اوس یې پای شو دهیوادلپاره دغه
چې له خپلو ځالو ووتې مستورې
نن چې ځنې دوطن ګلالۍ وینې
دګاونډ دتورمخانو دي مزدورې
چې یې مچ په پلونه پرېښود له نازه
په عربو کې شیخانو ته مجبورې
څوک چې پاته شوې دلې روغې رمټې
لوغړنې خویاکونډې دي یابورې
نه یې مال شته نه خواږه نه درملنه
«خیاله»ګرزي په غمونو کې رنځورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزړه غږ

څه راته خاندې ګودر خونه یم
ګوډی د ویر شوم اختر خونه یم
ولې مې څارې پخپل وطن کې
سپېره کودی یم ګوهر خونه یم
کلی زما دی واک یې دتا سي
ترټې مې څته سوالګر خونه یم
جهاد چې فرض وو ټولو ادا کړ
اوس چې غریب شوم رهبر خونه یم

۹۶

دشګو پاڼ شوم د رود په غاړه
ورو وروڼ ړېږم کمر خونه یم
زه یو افغان یم غلیمان ډېر دي
توره لرمه لشکر خونه یم
مه رانه تښته دهوسۍ خورې
مین به یمه خطر خونه یم
څپانده سیندوم په خوړ بدل شوم
غبرګې ته راشه ژور خونه یم
«چې برخې وېښې مېړونه ګوره»
ښکلی زلمی یم ببر خونه یم
لږ مې درپټ کړه ترپلولاندې
«خیال»درسره دی بهر خونه یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

جرس

که يې غشي دي که دام دی که قفس
که يې چوف دی که يې کوډې که محبس
څو چې موږ په بهيرونو کې روان یو
د کاروان سره به زوږ وي د جرس
د هیوا د د غبږې مینه مې په زړه کې
لکه وينه د اسې ګرزي هرنفس
که غليم د رته هرڅو مره ګلالی شي
په منګولو کې يې مه ورکوه وس
«چې پيشو يې د پخو غوښو کښی کړه» ۱
زما صبرخو دې خدای لره وي بس
«که د سرو زرو چاړه دې وې په لاس کې ۲
دا متل دی څوک يې نه منډې په نس»
«خياله»زړه دې د لونګو خوشبويي شه
چې په خپلو غرو يې وښې په هوس

۱:پیشو يې د غوښو کښی کړه .
: پیشو = پشي = پشه = پشک .
: کښی=ساتونکی=پیره دار=محافظ=څارګر
(په تېره بیاد کروندو ،باغونو او کښتونو لپاره.)
۲:چاړه که د سرو زرو هم وي سړی يې په خپل
نس نه منډي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلاب

په زلفو کې مې وټومبه ګلاب راغلی یم
وربل ته دې له یار څخه ځواب راغلی یم
له څانګې یې راپرې کړمه ډالۍ د تالپاره
مامه مروره په ګوتو کې خراب راغلی یم
په رنګ کې ستا د مخ سره سیالي ته لوېدمه
ځواني مې درنه جار شوله خناب راغلی یم
ګلپاڼې مې لانه وې غوړېدلې سبا وون ته
بې وخته نیمه خوا شوم په عذاب راغلی یم
دزنې په خولو مې اوبه تازه به اوسم
چې مړاوی درنه نشمه کریاب راغلی یم
یوه زېرمه د عطرو نو یم یو راز خوږې مینې
د «خیال» کرلی ګل وم په شباب راغلی یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کجل یووړ

زړګی مې له کوګل څخه منګول یووړ
آرمان د خوږې مینې مې وربل یووړ
یو مرغه و وسلو لومې ورته ایښې
صیاد د زمانې رانه اول یووړ
بلبل د پښتو ژبې مې له بڼ څخه
د خاورولاندې قبرته کابل یووړ
تاریخ مو له لرغونو خزانو سره
د سیمې غلیمانو په یرغل یووړ
مشال دیار د مخ زماله لاسه
بېلتون له پلوشو سره په چل یو وړ
یو عشق د ولولومې د وطن په نوم
د شعر په مرغلرو کې غزل یووړ
د «خیال» دزړه بورایې په لټون ووچې
وصال د تورو سترګو کجل یووړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څوک ښه وايي که بد وايي که رد
له آموتر ابا سینه مې خپل حد
زه خوشحال ده دچا په ږیره دعوه نکړم
دا وطن مې هم د پلار وو هم د جد

له ولجو سره دې نه یم ځلوربوله
ما دښکلې خاورې میني ته دربوله
که مې سر د خپل وطن په مینه ورکړ
د ژړا په ځای سندرې په مابوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکوچیانو غږ

هر ګهیځ له ځګرخونه سره لېږدو
موږ کوچیان یو له بېلتونه سره لېږدو
خپلې کډې باروو دچرګ په چیغه
لوځ لغړ له سباوونه سره لېږدو
ورشو ګانې مو دغلو په ولکه ولاړې
لکه زانې اوس له یونه سره لېږدو
دخېموزړې تړانګې مو په شادي
درپه در له شواخونه سره لېږدو
بې منزله پړاوونه دي وهو يې ۱
وږې تږې له ژوندونه سره لېږدو
دتوپان په اوږو بار دمرګ په لورې
دغمونو له تړونه سره لېږدو
لاترڅو پورې به ګالو دغه ستونزې
«خیاله» راشه له غبرګونه سره لېږدو

۱: پړاو = تم ځای = فرسخ
پړاو = مرحله =(دپړاو اصلي مانادکاروانونودتم کېدلو ځای ووخو دتلوراتلو اولېږدېدنې دعصري وسایلو د رامنځ ته کېدلو سره سم پخوانیو کاروانونو او پړاونو هم نوې بڼه ونیوله او پړاو دنویو اړتیاوو له مخې خپل ځای مرحلې ته ورکړ ځکه چه پښتو ژبې مرحلې ته کوم نوم نه درلود نو اوس پړاو د مرحلې په مانا دودپیدا کړاو کله چې پخواني شوروي اتحاد دجدې په شپږمه نېټه په اقغانستان یرغل وکړنو ،نوې مرحله او یا نوې او متکامل پړاو دومره ډېر استعمال شو چې دهغه اصلي مانا بېخي هېره شوه .) له کابله ترغزني پورې دلارې واټن شپږ پړاوه وو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

چړایي

ته چې سترګې توروې په سلایي
مابه وباسې له ښاره جزایي
چې د ښځو توري لړې دې بادیوسي
لکه تورماران چې ګرزي هوایي
ماد زلفو په دورو وهې له پاسه
چې درخېږمه دعشق په چړایي
اوس چې عمر تېروم په پردېسي کې
په دیدن پسې دې ګرزم سودایي
دوطن دمینې تاوته خولاګوره
کړوي مې لکه اور دکړایي
چې در وګرزمه بېرته له بهره
مستوه مې دخندا په دوایي
که دې پام راباندې نیسې دزړه سره
ستاله خنګه به دېره شم کرایي
وایي هله زلزله راشي په ځمکه
چې ستومانه شي ښکرونه دغوایي !
چې د «خیال» په وطن هره غدۍ راشي
غمازان یې بولې برخه طلایي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اسمان تېغنه

چې پرون يې په ماولګاووتور
اوس خودوئ لره پخپله شو پېغور
«که دبل لپاره ځاکيني په پته
دی به خپله په کوهي کې شي نسکور»۱
ټول وطن يې رانه وشپېلاوه لاړل
«مور،خپل پور ورځخه غوا ړودوئ لانور»۲
لا يې سر ورباندې خلاص نه دی په کچه
چې«د سيال خوا ړه يا پوردې يا پېغور» ۳
که هر ځود اسمان تېغنه ګرزي پورته
سريې مځکې ته راکوز دی لکه ښکور
«لاپه لپو وچوي د سيند موجونه» ۴
نه يې بر ورته مالوم دی نه يې سور
خوپتنګ که د ډېوې په سرکړېږي
د خپل سرسودايې بيه ده د اور
چې د «خيال» دبخت توتي له ګورته ووت
نه يې پته په بهرشته نه په کور

۱: چې بل ته ځاکيني پخپله پکې لوېږي .
۲: مور،خپل پورغوا ړو دوئ لانور .
۳: د سيال خوا ړه يا پوردې يا پېغور .
۴:درياب په لپه نه وچېږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډوله وهم دې چېرې

عشقه جنون دې چېرې خيالې ليلا دې چېرې
ځيرې ګرېوان مې ګوره ځمه صحرا دې چېرې
زما دزړه په پولو بېلتون خېمې وهلې
وايه غورزې دې چېرې بله بلوا دې چېرې
«ته چې له سترګو ځخه ميده رانجه پټوې»
دبڼو غشې چېرې دمينې غلا دې چېرې
ځاى دې دمخ په غولې وړانګې دې شوندو ته ځې
پېزوانه زانګې چېرې زېړه رڼا دې چېرې
له پورې غرونو سره ستا ازانګې ګرزې
«ډوله وهم دې چېرې دغړ ډنګا دې چېرې»١
ځرک له ختيځه وهې وړانګې لو بډيځ ته لېږې
لمره راخېږې چېرې دنور رڼا دې چېرې
ستاد قلم په ځوکو د ساند وځړيکې ګرزي
«خياله»وطن دې چېرې دغم ژړا دې چېرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چل او ول ....

ته چې سترګې تورولې زه در پوهېږم
زړه مې بیا ټکورولې زه در پوهېږم
په دې چل کې خویو ول لرې چلبازې
غوړې څڼې سپورولې زه در پوهېږم
نن دې غشي د بڼو په ماشه کړې
چې په چا یې اورولې زه در پوهېږم
که هر څو مره په نخورا سره ګرزې
زما مینه نورولې زه در پوهېږم
چې زما د زړه جنډې دې راکږې کړې
بخت مې بیا نسکورولې زه در پوهېږم
تورې زلفې دې دورې د محتسب دې
چې مې څو مره پېچولې زه در پوهېږم
ته هغه نوی توپان د یوې غدۍ یې
د «خیال» کلي ورانولې زه در پوهېږم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوښتنه

ما وګوره ريباره ښکلی ځوان ی يم کنه يم
درخوته يم راغلی ادم خان يم کنه يم
دعمر په اوږدو کې زولنې دي شرنګوم يې
زندان زما په برخه دی افغان يم کنه يم
کاروان دسباوون مې دماښام په ګوتوکېوت
دژوند په تربږميو کې روان يم کنه يم
بهار ومه رنګونه مې سپليورانه يوورل
اوس زېړزبېښلی برېښمه خزان يم کنه يم
چه واک د آزادۍ مې دغليم په ولکه درومې
په توره کې اتل دهر زمان يم کنه يم
په مځکه ننوزم کږولی مې ځوک نشي
ځتېک دغليمانوته سندان يم کنه يم
له غرونو ګړنګونو ځخه سرباسمه «خياله»
دژوند په بدو ييښنوکې توپان يم کنه يم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلبېل

زه شاهین د لوړو غرونو وم تا اېل کړم
یاره څنګه دې د څټیو په دام ښکېل کړم
چې مې کور ته یرغمل د رسره بیایې
زه خوشحاله لېونی نه یم چې به ځېل کړم
مین زړه دې برمته را څخه وړی
لکه ستوری له مداره دې رابېل کړم
که د مینې ګړندی دې نه رالېږدي
راته وایه چې مې وینه درته تېل کړم
په وطن کې وچکالي ده لامبو زنې
رنې پرخې به د اوښکو درته سېل کړم
خپل تټر مې لکه ډال درته نیولی
د ښو به ستنګرونو دې غلبېل کړم
ستا له هسې لوربینې نه مننه
دیار «خیاله» چې دې غاړې ته امېل کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمی

غمی زما خوږ ورور وو البته زما د پنځو ورونو څخه چې څوک شهید او څوک پخپل مرګ له دې نړۍ څخه ولاړ د بدل غمی مې وروستنی ورور وو چې د همدې کال ۲۰۰۲ د ډیسمبر د میاشتې په ۱۲ نېټه یې له نړۍ څخه سترګې پټې کړې ،له همدې کبله مې له دې لاندې شعر سره د خپل مات زړه څړیکې د شعرله ولولو سره ملې شوې، الله دې پرې ورحمېږي .

زړه مې شین دی له غمونو مې زړه شین دی
نن مې بیا د سر په خونه کې ناورین دی
د غمي د مرګي غږ را باندې وشو
چې له رنګې دنیا ګۍ څخه یې تلین دی
ژوند مې هسې هم روان وو په سکروټو
دغه ویر په ما له هر څه نه سنګین دی
خپل ټټر مې هرې پېښې لره سپر وو
اوس مې ټول بدن چې وخوځوې خوږین دی
په هیوادکې لاد وینو باران اورې
زړه مې ځکه د غمونو اباسین دی
د ژوند ونده مې د څړیکو لویه پانګه
«خیال» چې سترګې غړولې دې غمګین دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمرګي ښامار راغلی دی غمی وړي
زه يې وينم له ګوګله مې زړګی وړي
دلېمو څخه مې وينې راڅڅېږي
چې زما دبخت له څانګې نه ببری وړي

غمی تل راڅخه ولاړ او زه په غم کې
له سوچونو سره پاته په تورتم کې
په هغه باندې دخاوروامبار پرېوت
زه يې پرېښودم يوائې په ماتم کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نسکور

یو مې کلی رانه پاته یو مې کور شو
یو مې عشق دګل وطن رابانديې پور شو
تشه لاسه اوس به خپلې ګوتې مروړې
چې یرغل د برېښکیو په دې لور شو
«پکه دغه دې لا بله لو یه سپکه» ۱
دزاهد دګناه تور، راته پېغور شو
دازما لېونی زړه کله صبرېږي
د جنت په شان هیوادمې راته اور شو

«اوس واده دبسوګۍ ورڅخه جوړدی» ۲
چې د جنګ غبار موکم نه شو لانورشو
«یو مې توري پیشو لاس په خوله څټلی» ۳
جام د بخت مې په یرغوې کې نسکورشو
یوګزمې د بېلتانه راسره ګرزې
بل مې تن له ډېره غمه سوی سکورشو
داشناګړګوتې څنې غوړې نشوې
نن مې ځکه د خپل مخ پستوکی سپورشو
دوطن دغرونو باده راچلېږه
که ګلشن د «خیال» دهیلوپې سمسورشو

۱: پکه دغه دې لا بله سپکه
۲:دبسوګۍ واده ورڅخه جوړشو، (وځنډېده.)
۳:لاس یې توري پیشو څټلی، (بد مرغه دی.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

زولنې

ما وېل زه به د رته د ا م رېږد م له د انې سره
اوس خو ته را غلې له مستې يارانې سره
زه په ګرد و زيارتونو ګرزېد مه
ستا په مينه کې د سر له نذرانې سره
ګام په ګام د رسره ګرزم لاس ترلی
ستا د زلفو له وربښمينې زولانې سره
نور به و شکوم د صبر ځنځيرونه
څه به ځان سمبالوم له زمانې سره
لا تر څو به بد رګه د رسره ځمه
نور مې پرېږده د وصال له خزانې سره
په وربوز باندې به نه را سره ګرزې
«خيال» ته وګوره له مينې مستانې سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه پښتون نه هزاره يم نه تاجک
نه ترکمن يم نه بلوڅ يم نه ازبک
زه افغان يمه له ځانه راته ګران دی
دوطن دپاکې خاورې هرڅپک

۱۱۴

دبنونبزې دې ولې په هر لورې
خوزماله زړګي وزي پورې ورې
مورېې ځکه سپېلني ورته لوګی کړل
ديارسترګې بې کجلوتورې تورې

وانه

چې زما دميني درمند دې چانه
راته وايه ګرانه څنګه دې ګانه
دزړګي ستني مې مه وله، نړېږي
چې دې بيا په ماشه کړي دې بانه
داتور مخې يې دعوه لري په زغرده
ته به وايې چې خپل مال يې دی وانه
که مې بيادزړه غورزی له واکه ووزي
روغ غورږونه به يې دواړه شي کانه
ديارڅنګ ته به په سپينه رڼاورشم
که د«خيال» دنصيب ستورې شې رانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ دې وشړو ، ته بیا راشې هجومه
نا بللې مېلمنه راځخه درومه
که مو ببړته پخواني سوځي ته لاس کړ
بیا به وزې له دې غرو څخه په کومه ؟

مستې مخ دې دشید ودسر پېروی
نن یې وینمه پلو دې یو یستوی
چې په سترګو کې ستونه راته کاندې
دغه ښکلی خوی دې بریښې راته نوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نذر

زه چې مینه درکوم ته مې ترټې ۱
لا مې ولې له دیدن څخه رټې۲
زما پام دې دګرېوان په پولو ګرزي
که یې غواړې د سرنذر مې ګټې
مین زړه مې د اوږدو غمونو جېب دی
چې هرڅوېې په منګولو پلټې
که پاچاشې د پره دو ترحکم لاندې
هرمهال به دغلیم کاسې څټې
توري سترګې دې بازان دلوړو غرونو
چه زمادزړه په سر وهي غوټې
اوس به لرې شې دخیال د سینې دوړې
زه چې اورم د پښتو خوږې ټپې

۱: تره ټل=تهدید کول = غوږ تاوکول ، چې دتصادف له مخې دانګلیسي «له تریېټ» Threat (ګوش مالي) سره برابر شوی

۲ : رټل = محروم کول = شړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کاڼي زړه

لا د جنګ په نیلي سپوریې زغلوې یې
دلته وینې دې ارزانه تویوې یې
لا یې څو په توکمونو سره وېشې
یو افغان دی د پېړیو بېلوې یې
یا په جنګ یا په ولجو یا په دمونو
ستا په فکر سادګان دې غولوې یې
په سینه کې دې د کاڼي زړه دربېږي
لا د غم د وبا اوردی بلوې یې
ګوره سر او مال به دواړه پکې بایلې
دا په غرونو کې بازان چې اېلوې یې
ستاد سرو سترګو ازغی لکه چې «خیال» وو
اوس دې کېووت په منګولو ژوبلوې یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

داغ دې پتې دې دلمن په برخه مه شه
ترخې او ځوځان دې دچمن په برخه مه شه
خاوره دې که خپله وې ولکه یې دپردیو
هسې پاچاهي دې دوطن په برخه مه شه

،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،

دزړګي دمینې ګل مې، په هغې مهینې کروډی
چې په «د» پسې یې «ر» توری په «خ» پسې یې «و» دی
دآشناله تورو زلفو دعطرونو وږمې پاڅې
چې کرلې یې ګلونه په لوونګوکې یې لودی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوم

خ=خيالي وربل دي په ما واچوه درپټ مې کړه
ما تر وزرولاندې وپېچه واسکټ مې کړه
ی=يو اځې ستا په تورو سترګو کې درمل لرم
په زړه رنځوېمه جانانه روغ رمټ مې کړه
ا=اوس چې اجل دتا دمخ ډېوې ته راوستم
دمينې اوردې راته ولګوه ستړ مې کړه
ل=لړمې په غبږه کې دزړه خواته درکېکاږه
تل به دې ژوند سمبالوم د اوږې مټ مې کړه
م=مستې زما نصيب په تا پورې تړلی دی
دوصال برخه راکوه دکلې چټ مې کړه
ح=حيرانه ولې راته ګورې سپېلنی دې شم
راشه زما په ټټر وغزېږه کټ مې کړه
م=ماته په کمه سترګه مه ګوره مين دې يم
له خپل ښايست سره مې سيال وګڼه غټ مې کړه
د=دغرونو خيال يم که مې اېل درسره ساتې نو
دخولې ترياک دې په ما ولوروه لټ مې کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوروړی

داویاندچې ګورې دهمدغه ښار وګړي دي
دادغلیمانو دغدیو دجال غړي دي
بیازموږ دلپولپو او ښکو څخه باج غواړي
دبې دزمانې مو، لادوینو پوروړي دي
کله یې داغرونه او سیندونه لېږدولای شوای
جام یې دغلبېل په شانې، پړي یې اومړي دي
بیا یې دالېوه کومې رمې لره ساتلي دي
بیا یې دتابوت په منځ کې ایښی لکه مړي دي
غبرګې پنجرې مې دسینې دقفس ماتې شوې
زړه یې په منګولو کې ژوندي راڅخه وړي دي
«خیاله» دغه نوربه ترمنزله پورې څنګه ځې
دابهیرد اوو اوښانو لاپسې نیمګړي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

الماس

زړه مې کټ کټ لکه ماشوم د رپسې ژاړې
ستا د مهينې ځوانۍ مينه رانه غواړې
د زلفو هر و ښته دې لښته د لوونګو
د لاس منګولې دې سکه د زمرې داړې
لکه شاهين په چنارونو کې دې غواړم
د جګو غرو کوترې چېرې رانه ولاړې
د سپين تندي خال دې الماس د کوه نور دی
له ډېره خياله دې د خولې خبرې لواړې
د اروپا تر بهار اوړی ښايسته دی
نجونې نسونه لوڅوي لمنې نغاړې
زما په فکر کې رنې را سره ګرزي
که يې هر څومره هېروم د ګودر غاړې
د «خيال» له سترګو سره سترګو ټکر وکړ
اوس يې د زړه ګو نبزه شنه لمنې شاړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وطنه

دزړه په سرباندې مې ځای لرې وطنه
دلوړوغرونوپه لمنوکې پلنه
په هره لوېشت دې دلمانځه سجده رواده
دمسلې غوندې دې پاکه ده لمنه
چې کوم ابلیس دې په ویاړونولګېدلی
په ماته ژامه دې شړلی دی مننه
هره دره دې یوه زانګودهوساینې
په هر بچي باندې دې ډېره لوربېنه
که دې هرڅوپه راکښونوباندې ولو
لادې پرانستې راته غېږه ده پتمنه
ددښتوهربوټې دې څانګه دلونګو
غردې په رنګ کې ښایسته دی له چمنه
دتاله پت سره مې ژوندتړلی وینم
له سراومال سره دې فرض ګڼم پالنه
که دې زماد وجود وینوته وي اړه
په دواړو سترګو مې منلې ستابلنه
دتادجګوغرودڅوکوبلاواخلم
والله چې ډېر راباندې ګران يې زماتنه
خیاله که زړه ته دې ارام لیدلی نه وې
دهیوادخاوره درنځونودرملنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر

شعر خپلې ځواني لره پسول غواړي
وزن لره تله غواړي تول غواړي
کله ردیفونه، قافیې لري
ښکلو کلمو لره کچکول غواړی
ښې استعارې او کنایې لري
ښې او منځپانګې لره شپول غواړي۱
مستې ولولې یې په بیتونو کې
ګڼو انځورونو ته کهول غواړی
زړونو ته خوندونه او جذبې ورښې
ساری او تشبه لري سمبول غواړي
ښایې مفکوره او تخیل ورته
حسن او احساس ورسره تول غواړي
کارېږي له زړه سوي او خواخوږي سره
مینه د پېمخوبډه بول غواړي ۲
«خیال» یې چې سالار د تصویرونو شي
بیا نو داتڼ لپاره ډول غواړي

۱: شپول=پنډغالی
: شپول = هاله
۲:بډه بول=ښکاره=څرګند=په ډانګ پېیلې

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library